

POSTOJNSKI PREPIH

NOVEBER 2019 101 LETNIK 13

OBČINA
POSTOJNA

Mogočni grad Haasberg na južnem robu Planinskega polja še vedno osamljeno propada, v njegovi bližini – v Škratovi deželici – pa je vedno več življenja. Zlasti znotraj obzidja grajske štale so prizadevni člani društva Škratovka – med njimi tudi Mark, Jurij, Polonca, Andrej, Urška, Janez, Petra, Marko in Sonja – s številnimi urami prostovoljnega dela spremenili nekdanjo štalo z dvoriščem v pravljичno lep prireditveni prostor. V tem čarobnem okolju so se že zvrstili mnogi koncerti, razstave in delavnice. Zagotovo jih bo še veliko, ker člani društva Škratovka najdejo osebno zadovoljstvo v skupnih prizadevanjih, delu in druženju.

Z mislimi in delom v novem letu

Zapiramo knjigo, ki jo je pisal mesec november. V njej med drugim najdemo sklepni del projekta Moja občina, kjer ste občani neposredno vplivali na občinski proračun. Veseli smo, da je bil odziv na projekt dober, izglasovani projekti bodo v prihodnjih dveh letih izvedeni, upamo pa, da bo ob prihodnjem glasovanju čez dve leti, vaša participacija še večja.

In čeprav se končuje šele predzadnji mesec leta 2019 smo na Občini Postojna že globoko z mislimi v letu, ki prihaja. K zgodnjemu razmišljanju o prihajajočem obdobju nas že avgusta zapelje priprava proračuna. To je čas, ko moramo uskladiti naše želje z razpoložljivimi sredstvi, in vedno znova ugotavljamo, da to ni ravno najlažje opravilo.

Želja je veliko, idej prav tako, zagona nam ne manjka. Hitro pa lahko za vse naštetu zmanjka sredstev in potrebno je veliko število ur usklajevanja, dogovorov, črtanja predlogov in iskanja drugih načinov, da prideemo do zelenih ciljev. Tako kot v preteklih letih, nam je uspelo tudi letos in občani imate že dobrih deset dni vpogled v osnutek proračuna za leto 2020. Upamo, da ga bomo po uskladitvi vseh pobud in popravkov lahko potrdili na decembrski seji občinskega sveta in s tem na široko odprli vrata željam in idejam ter potrebam, ki so našle pot do proračunskega denarja.

Vsa resnost načrtovanja prihodnjega leta pa bo v prihajajočih dneh malce omejena. Prihaja veseli december s kupom prireditev, smeha, glasbe, druženja in drugih iskrivih trenutkov. Postojna bo ponovno zasvetila v prazničnih lučeh 5. decembra, na isti dan bo zaživel drsališče v središču mesta, najmlajši pa že pridno pišejo svoje želje trem dobrim možem, ki jih bodo kmalu obiskali.

Želim vam, da december preživite v najboljši družbi in najpredpraznični čas ne bo prehitel in stresen. Bodimo decembra vsi podobni otrokom. Polni pričakovanja, upanja, lepih želja in optimizma.

Vse dobro,

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

tema meseca:

Gibanje brez ovir

tu živimo:

KS Planina

na obisku:

Maja Batagelj

Na naslovnici: Mark Milavec, Jurij Casar, Polonca Kolar, Andrej Milavec, Urška Štivec, Janez Godeša, Petra König, Marko Milavec, Sonja Milavec; fotografija: Foto Atelje Postojna.

POSTOJSKI PREPIH

Postojnski prepil je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov.
• Postojna, november 2019, leto izdaje 13, številka 101 • Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepil, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepil@postojna.si • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepil (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Gabriela Brovč, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Grafični prelom: Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6.400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Dobra dela

Združiti Slovenijo tako, kot jo je v septembru malček iz Kopra, uspe pri nas samo še nekaterim »zlatim« športnikom. Dnevi, ko smo skupaj dihali za Krisa in nejeverno spremljali skokovito rast številke na humanitarnem bančnem računu, na katerem se je zbiral denar za njegovo zdravljenje v ZDA, bodo zagotovo ostali v kolektivnem spominu. Zdaj lahko samo še držimo pesti in upamo, da bo genska terapija (vredna dva milijona evrov) ustavila bolezen, zaradi katere marsikateri mali bolnik ne dočaka prvega leta starosti.

Spinalno mišično atrofijo, to redko živčno-mišično obolenje, ima v Sloveniji 35 otrok, večina med njimi pa ne bo dobila takšne prilagoditve. Vprašanje je, kdaj bo revolucionarno zdravilo na voljo v Evropski uniji in koliko bo srečnežev, ki jim ga bo ministrstvo za zdravje odobrilo brezplačno. Če sploh, saj ni še jasno, ali bo financiranje urejeno sistemsko in zato krito iz zdravstvenega zavarovanja.

In prav na račun sistema je v času zbiranja denarja, ko so nekateri kar tekmovali, kdo bo dal več (in seveda tega niso pozabili javno objaviti), priletela marsikatera pikra. Razlogov in razlag ministrstva, zakaj ne more narediti izjeme niti v takih primerih, ko se čas za rešitev otroškega življenja (pre)hitro izteka, marsikatera sicer zdrava pamet ne more dojeti, a postopki registracije in preverjanja bodo nedvomno zapleteni in dolgotrajni. In ko (če) bo zdravilo pri nas končno dobilo zeleno luč, bo za večino otrok že prepozno.

Krisov primer nas je spomnil na to, kako neverjetna je lahko moč medijev. Pa tudi na to, kako si lahko nemočen takrat, kadar se spotakneš ob birokratske ovire. Sorazmerno z vsoto zbranega denarja je naraščala tudi jeza na sistem, upravičena tudi v mnogih drugih primerih, ki jih ob vsakodnevni podpori medijev prav tako pomaga reševati dobrodelnost. Ob številnih humanitarnih organizacijah in neštetihi dobrodelnih dogodkih je ta pravzaprav že zdavnaj prerasla osnovno poslanstvo – torej dobesedno »delati dobra dela« in postala skoraj samostojen sistem. Ta je v današnji družbi vitalnega pomena, saj pomaga reševati tako rekoč vse, pri čemer država odpove – pa čeprav velikokrat bolj kot obliž na krvavečo rano.

Na prvi pogled tako plemenito in vse pohvale vredno poslanstvo dobrodelnosti je torej v družbi, ki bi morala vsem ljudem zagotavljati osnovne pravice (zapisane tako v deklaraciji človekovih pravic kot v državnih ustavah), pa jih ne – dolgoročno neučinkovito. Napori, ki naj bi odpravili nepravilnosti in socialno neenakost, so hkrati potuha vladam, da s svojo nepravilno politiko še naprej režejo sredstva za zdravstvo, šolstvo in socialno varnost ter ustvarjajo ugodno klimo za še večjo razslojenost in razraščanje komercializacije, dobičkonosnih kupčij in sumljivih poslov multinacionalk.

In tako tisti najrevnejši, ki najbolj začutijo tujo stisko in najraje požrtvovalno priskočijo na pomoč s svojimi od ust odtrganimi prispevki ter v prepričanju, da delajo dobro – nevede in nehote pomagajo ohraniti uničevalno politiko svojih držav, ki je tudi njih same pahnila v stanje pomanjkanja. To je v osnovi seveda lepo in prav, saj z idejo o pravičnejšem svetu pač ne moreš skuhati kosila ali plačati položnice za kurjavo.

Bližajo se prazniki in spet bomo tudi mi odprli denarnice ter prispevali za otroke, ki bi sicer ostali brez daril dedka Mraza, za malice in izlete šolarjev ter za priboljške obubožanih starčkov, ob tem pa spregledali, da se z dobrodelnostjo pogosto najglasneje hvalijo prav tisti, ki so z izčrpavanjem podjetij in z izplačevanjem mizernih plač mnoge pahnili v situacijo, v kateri in iz katere jim lahko pomagajo samo – dobra dela.

Vprašajmo se, zakaj se ne znamo tako složno kot za bolnega fantka združiti tudi v boju za sistemske spremembe, za preobrazbo političnih in ekonomskih institucij – torej za pravičnejšo družbo z imperativom blaginje za vse. Če bi se, dobrodelnih organizacij prej ali slej ne bi več poznali. To je že sredi 18. stoletja ugotavljala britanska pisateljica in filozofinja Mary Wollstonecraft »Svet potrebuje pravičnost, ne dobrodelnosti.«

Besedilo in fotografija: Mateja Jordan.

Gibanje brez ovir (za vse)

Neodvisno in varno gibanje v okolju je za zdrave ljudi skoraj samoumevno, invalidi in druge ranljive skupine pa se na svojih poteh pogosto srečujejo z različnimi ovirami. Te so lahko neprimerni dostopi do javnih površin in objektov ter vozil javnega prometa ali celo zanje nevarne točke. Srečko Petkovšek ugotavlja, da so se razmere v Postojni v zadnjih dveh desetletjih, odkar je na vozičku, močno izboljšale. Še vedno je nekaj šibkih točk, a vztrajno opozarjanje je zaleglo in danes se invalidi lahko premikajo po mestu brez težav. Več prilagoditev bi si vsaj v središču mesta želeli tudi slepi in slabovidni, saj se v njem samo s pomočjo bele palice še vedno težko znajdejo.

Dostopnejše in varnejše poti za samostojno mobilnost v domačem okolju brez ovir za vse občane načrtujejo v projektu Ministrstva za infrastrukturo **»Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi«**. V prvi fazi se osredotočajo predvsem na slepe, slabovidne in gibalno ovirane, pa tudi na starejše in šolsko mladino, kasneje bodo vključili še gluhe in naglušne. Letos so med 21 testnih občin vključili tudi Postojno, Divačo, Hrpelje-Kozino in Cerknico. Projekt bo zahteval več let premišljenega zbiranja informacij in načrtovanja. V sodelovanju z **Beletrino** ga vodi **Geodetski inštitut Slovenije**.

Kot napovedujejo, bodo rezultati projekta povsem praktični. Poleg novih tehnoloških rešitev za varnejše okolje je pomemben tudi enakopraven dostop do vseh informacij, povezanih z mobilnostjo na spletu in v ostalih medijih. Zato bodo tako invalidi kot vsi ostali imeli na voljo

informacije o dostopnosti za samostojno mobilnost, omogočena pa je tudi izmenjava uporabniških izkušenj v celi državi.

Mobilnost ranljivih skupin

Predstavitve projekta v Postojni so se 25. oktobra udeležili poleg organizatorjev tudi predstavniki vseh štirih občin; postojnsko je zastopal **Klemen Grilj, vodja občinskega režijskega obrata**. Kot je povedal, predstavniki invalidov na srečanju glede ureditve v Postojni niso imeli posebnih pripomb. »V okviru projekta bomo analizirali dostopnost do različnih točk v samem mestu, ugotovitve pa bodo vključene v programsko shemo Geodetskega inštituta, na podlagi katere bomo lahko načrtovali nadaljnje ukrepe in investicije,« je napovedal. Kot upa Grilj, bo projekt še dodatno osvetlil morebitne kritične točke po občini, na katere doslej niso bili dovolj pozorni.

Po njegovih navedbah upoštevajo pri urejanju in obnavljanju infrastrukture že vseskozi tudi ranljive skupine občanov – tako invalide kot starejše, gibalno ovirane in starše z vozički. »Pločniki v mestu so znižani, kjer je to potrebno, javne stavbe so invalidom dostopne, prav tako mestni avtobus in potujoča knjižnica. Ob rekonstrukciji pločnikov smo v centru mesta postavili tudi območje taktilnih oznak za slepe in slabovidne.« Na Občini sicer uvajajo spremembe na podlagi ugotovitev strokovnih služb ter pobud občanov in pristojnih institucij.

Griljeve navedbe potrjuje **predsednica Društva invalidov Postojna Julija Kastelic**. Nad projektom »multimodalna mobilnost« je navdušena, saj si tudi invalidi želijo gibanja s čim manj ovirami. »Za Postojno nimamo veliko pripomb, saj so si naši člani v preteklosti zelo prizadevali, da bi nepravilnosti odpravili. Odgovorni so zato uredili veliko parkirišč in olajšali marsikateri dostop,« ugotavlja predsednica in opominja, da se včasih pozablja na slabovidne. »Všeč mi je, da v projektu razmišljajo tudi o večjih napisih in drugih prilagoditvah za slabovidne. Pomembna je tudi dostopnost na spletu.«

Ministrstvo želi izboljšati trajnostno strategijo za celostno ureditev po-

gojev za samostojno in varno mobilnost po vseh slovenskih občinah, vključno z javnim potniškim prometom na nacionalni ravni.

Vojmir Drašler, višji svetovalec na Direktoratu za trajnostno mobilnost in prometno politiko z Ministrstva RS za infrastrukturo pričakuje, da se bo v naslednjem obdobju pridružilo projektu vedno več slovenskih občin. »Glavna poudarka projekta sta omogočanje fizične in nič manj pomembne spletne dostopnosti, saj je tudi pravica do enake informiranosti invalidov zapisana v številnih nacionalnih dokumentih,« je poudaril.

Vodja projekta na Geodetskem inštitutu mag. Roman Renner je predstavil metodologijo in standarde za mobilnost za zdaj treh ranljivih skupin: slepih in slabovidnih, gibalno oviranih in šolskih otrok. Ciljne skupine projekta se bodo v bližnji prihodnosti razširile tudi na gluhe in naglušne. Po zaključku projekta bo uporabnikom – kot so občine, društva, razvijalci in drugi – na voljo brezplačna baza podatkov kot pomoč pri načrtovanju in izvedbi novih investicij. Pregledovalnik podatkov bo vsem ranljivim skupinam ponudil informacije o trenutni dostopnosti za samostojno mobilnost brez ovir.

Srečko Petkovšek ima precejšnje zasluge za današnjo, invalidom prijazno Postojno.

Kot je poudaril Renner, sodelujejo pri zbiranju podatkov zlasti lokalne invalidske organizacije in sami občani invalidi. »Ti na primer z vozičkom prevozijo mesto in pri tem označujejo prehodnost in dostopnost v njem, pa tudi nevarne in neprehodne lokacije,« je povedal Renner. Geodetski inštitut je že izdelal zajetno podatkovno bazo, v katero je uvozil omenjene podatke, na primer parkirišča in javna stranišča, dostopna za invalide.

Želi živeti kot normalen človek

Precejšnje zasluge za današnjo, invalidom prijazno Postojno ima **Srečko Petkovšek iz Hrenovic**. Večino poti je sicer opravil z avtomobilom ali s kolesom. Za volan je sedel že kmalu po prometni nesreči, ki mu je leta 1993 obrnila življenje na glavo, saj sta mu zaradi okvare hrbtenice odpovedali nogi. »Zelo pomembno je, da greš lahko, kamor želiš, in da živiš kot normalen človek,« poudarja in pohvali vodilne na Občini, pa tudi ostale, ki so vedno radi prisluhnili njegovim predlogom.

V občinski stavbi so na njegovo pobudo najprej zgradili dvigalo, postopoma so odpravili tudi mnoge druge ovire v mestu. Pred kratkim ga je presenetila nova klančina na vhodu Dijaškega doma SGLŠ. To je zelo pogrešal, saj prihaja tja pogosto na srečanja delovnih invalidov.

Po predstavitvi projekta se je Petkovšek ponovno zapeljal po mestu in ugotovil, da ovir skorajda ni več. »Postojna je postala invalidom prijazna,

šibka točka je le še sodišče, kamor ni mogoče z vozičkom,« pripominja. Želel pa bi si tudi dvigala iz parkirne hiše pod hotelom Kras do Banke Koper, saj pot do nje vodi okoli stavbe. »V dežju in snegu pomeni to za invalide problem,« še dodaja in opozarja tudi na železniško postajo, kjer dostop do peronov in vlakov brez pomoči za invalide ni mogoč.

Petkovšek ugotavlja še, da je včasih težko najti javno stranišče, prirejeno za invalide. »Veliki trgovski centri jih imajo, tudi nekateri bencinski servisi, čeprav včasih tam ni primerne dostopa. Zgodilo se je tudi že, da stranišča ni bilo mogoče uporabiti, ker so v njem skladiščili ropotijo,« se spominja ene od izkušenj. Sicer ga odziv ljudi prijetno preseneča. »Vedno dobim pomoč. Tudi če ne prosim, kdo priteče in mi pomaga raztovoriti ali naložiti voziček v prtljažnik avta.« Ob tem se zaveda, da ljudje, ki hodimo, ne pomislimo na invalide. Ti morajo zaradi nepravilno parkiranega avtomobila včasih narediti tudi desetkrat daljšo pot.

Postojna je postala invalidom prijazno mesto.

Projekti, kot je multimodalna mobilnost, so po njegovem mnenju zelo dobrodošli. Petkovšek – sicer član Društva invalidov Postojna in Društva paraplegikov Istre in Krasa – je prepričan, da se invalidi ne smejo skrivati. »Moramo med ljudi in opozarjati na nepravilnosti, saj se tako lahko marsikaj reši.« Pozdravlja tudi dostopnost informacij na spletu. »Danes si lahko že vnaprej začrtaš pot na zemljevidu, če greš v kraj, ki ga ne poznaš,« pravi.

Digitalna dostopnost

Kot je na srečanju v Postojni dejala **Maša Malovrh, certificirana strokovnjakinja za dostopnost pri Beletirini**, je dostopnost do spletnih informacij bistvenega pomena za omogočanje varnih poti po občinah predvsem za predstavnike ranljivih skupin v prometu. Občine zavezuje tudi zakon, po katerem bodo morale prilagoditi spletne strani do septem-

Klančina na Trgu padlih borcev omogoča dostop do knjižnice in cerkve tudi invalidom.

bra prihodnjega leta.

Po oceni Malovrhove spletišča občin udeleženk sicer vsebujejo nekatere dostopne elemente, vendar merilom digitalne dostopnosti še ne ustrezajo popolnoma, saj niso dovolj konsistentna. Po njenem mnenju niso tako kompleksna, da jih ne bi bilo mogoče spremeniti. »Bistveno je, da so občinski odločevalci tem temam naklonjeni ter da v analize in testiranja različnih rešitev že od samega začetka vklju-

»Bela palica, ki sem jo uporabljal pred leti, je dober pripomoček za orientacijo, toda s psom je enostavnejše. Uboga navodila in te pelje v pravo smer ali čez cesto, te opozori na stopnice in druge nevarnosti in najde vrata,« razlaga in obenem opozarja, da slepi med hojo po pločnikih nalletijo na številne ovire. »Zapomniti si moraš, kje stojijo drevesa, prometni znaki in kandelabri ali kje so korita za rože. Včasih močno zmedejo že na pol pločnika parkirani avtomobili.«

Pobudo multimodalne mobilnosti pozdravlja in upa, da bodo snovalci vključili v načrtovanje kakršnih koli sprememb tudi slepe in slabovidne osebe. Za tiste, ki si pomagajo z belo palico, so zlasti pomembne talne taktilne in vizualno kontrastne oznake, ki označujejo robove, stopnice, vhode, spremembe nivoja tal in druge ovire. Dobrodošla so tudi različna držala in ograje, za slabovidne tudi oznake in napisi v povečanem tisku, označene steklene površine, barvni kontrasti in osvetlitev. Več pozornosti bi bilo treba nameniti tudi dostopnosti do informacijskih pultov ali prodajnih okenc, avtomatov, bankomatov itd.

Škrbec bi bil zadovoljen že, če bi v Postojni poskrbeli za taktilne oznake vsaj na poteh, ki vodijo od središča mesta do zdravstvenega doma, Občine, pošte in drugih pomembnejših ustanov. »Od doma do centra pa pot že lahko naštudiramo,« je še prepričan.

Vključiti je treba tudi slepe osebe

V znanem okolju se slepi lahko gibajo povsem samostojno, zunaj doma pa običajno uporabljajo belo palico. Postojničan **Jože Škrbec** je že pred več kot dvajsetimi leti postopno oslepel zaradi bolezni, njegova žena Tereza pa je izgubila vid po prometni nesreči. V Postojni se oba dobro znajdetata, saj ju na poti po mestu spremlja pes vodič.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografije: Mateja Jordan in Marino Samsa.

Postojna med najbolj urejenimi in gostoljubnimi slovenskimi mesti

Turistična zveza Slovenije je razglasila 13. novembra na Dnevih slovenskega turizma v Ljubljani rezultate tekmovanja Moja dežela – lepa in gostoljubna 2019 in podelila priznanja najbolj urejenim in gostoljubnim krajem. Postojnski župan Igor Marentič je s ponosom prevzel priznanje za 3. mesto – osvojeno med srednje velikimi mesti.

V vseslovenskem tekmovanju v okviru akcije Moja dežela – lepa in gostoljubna sodelujejo večja, srednja in manjša mesta, turistični, zdraviliški in izletniški kraji, mestna, trška in vaška jedra, kampi in glampingi, mladinska prenočišča, tematske poti in Petrolova prodajna mesta.

Letos se je na tekmovanje uvrstilo 90 mest in krajev, 18 kampov in glampingov, 7 mladinskih prenočišč, 28 tematskih poti in Petrolovi bencinski servisi. V tako močni konkurenci je 3. mesto, ki ga je osvojila Postojna,

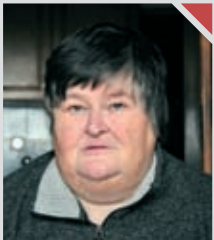
Priznanje za 3. mesto je prevzel postojnski župan Igor Marentič.

lep dosežek in hkrati spodbuda za nadaljnje delo občinskega vodstva, turističnih akterjev in vseh občanov.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv Turistične zveze Slovenije.

ANKETA

Kje opazate ovire za gibalno ovirane osebe?

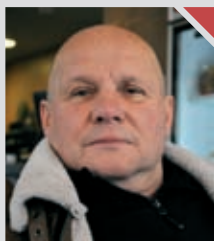

Sonja Biček, Šmihel pod Nanosom: Zaradi zdravstvenih problemov se gibljem težje. Pohvaliti moram sistem brezplačnega prevoza Sopotnik. Uporabljam ga redno po potrebi, tudi večkrat tedensko. Brez njega bi težko obiskala zdravnika in opravila nujne nakupe v trgovini. Večkrat ga uporablja skupaj z možem Tonijem, saj izredno slabo vidi. On se občasno odpelje po opravkih v Postojno z motornim kolesom, vendar mu vožnjo otežuje lokalna cesta, ker nima označene nobene črte na cestišču. Še posebno v slabših zimskih razmerah imajo slabovidne osebe oteženo vožnjo brez cestnih označb. Razmere za gibalno ovirane osebe v Postojni slabo poznam, ker po mestu težko hodim peš, kvečjemu v ozjem pasu od avtobusne postaje do najbližje trgovine.

Gabrijela Belja, Dom upokojencev Postojna: V Domu upokojencev za gibanje z invalidskimi vozčki ni arhitektonskih ovir. Sobo, ki je zelo lepa in sončna, imam v prvem nadstropju. Če želim iti v druge prostore, me vedno spremljajo in peljejo z dvigalom zaposleni v Domu. Letos pa so nas osebe in dijaki Srednje zdravstvene šole iz Postojne zapeljali tudi v mesto. Bilo je v maju, ob svetovnem

dnevu gibanja, in še enkrat v septembru v okviru svetovnega dneva Alzheimerjeve bolezni. Sprehod je bil seveda namenjen nam, gibalno oviranim stanovalcem. Vse do centra mesta nisem opazila veliko ovir. Peljali so nas po najbolj primernih poteh, a se na kakšnih mestih še najdejo ovire.

Vladimir Slejko, Postojna: Skrbim za prijateljico na invalidskem vozčku, tako da dobro poznam postojnske zagate invalidnih oseb. Teh je malo, saj so pločniki in prehodi za pešce v mestu zgledno urejeni, pa tudi odnos mimoidočih do teh oseb je pohvalen. Nekoliko pripomore tudi majhnost mesta, kar poraja veliko medsebojno prepoznavnost. Največ ovir je na osrednji Tržaški cesti, tako zaradi gostote prometa kot zaradi manjkajočih pločnikov v najožjem delu. Ta

najbolj kritični del za vse pešce in obenem voznike bi moral že zdavnaj dobiti primeren in spodoben pločnik. Nevarne so tudi ceste z več neoznačenimi vhodi na cestišče. Predvsem je pomembna strpnost vseh udeležencev v prometu, naj si bo do tistih za volanom, za balanco, v vozičku ali pa pešcev.

Mojca Smajila, vrtec Anina zvezdica, Postojna:

Če je le lepo vreme, se z otroki – v skupinici jih imamo pet (trije hodijo sami, dva damo v dvojni voziček), z nami pa sta navadno še dva psička – v dopoldanskih urah odpravimo na sprehod. Pred časom so zaradi zasteklitve vrta lokala v pritličju hiše, kjer varujemo otroke, zaprli klančino, tako da se naša pot iz hiše bistveno podaljša. Pogrešamo

oznake za pešce na velikem parkirišču pred trgovino Lidl, in tam pravzaprav ne vemo, kako naj se gibamo. Za našo skupinico so moteči tudi avtomobili, parkirani na neoznačenih mestih, in dostavna vozila, ki velikokrat zasedejo še polovico pločnika. Opazili smo tudi, da kar nekaj prehodov za pešce, potem ko so jih na novo pobarvali, ni več na istih mestih, in so se zato zamaknile klančine, ki nam omogočijo lažji prehod na cesto. Rada pa bi pohvalila voznike, ki so zelo uvidevni, saj vedno ustavijo in potrpežljivo počakajo, da vsi brez hitenja varno prečkamo cesto.

Branko Merše, Postojna: Od svojega devetega leta si moram pri hoji pomagati z berglami. Kljub temu grem, če le lahko in je lepo vreme, vsak dan ven, na sprehod. V Postojni pravzaprav lahko pridem kamor želim, le pozimi se bojim ledu. Zaradi bergel in ker težko dvigujem noge, mi včasih ob vstopu v katero od trgovin delajo težavo previsoke stopnice; podobno je z malo višjimi pločniki. Na

veliko mestih so nameščena držala, s katerimi si pomagam pri hoji. Sicer pa se sam lahko povzpnem na večini postaj tudi na Furmana, le na nekaterih mestih je pločnik previsok. Pa še vozniki mi vedno priskočijo na pomoč. Že kar nekaj let je primeren tudi dostop do cerkve; z Jamske ceste pridem tja lažje zaradi nižjih stopnic, pred Vilharjevo šolo pa je klančina. Tako do cerkve kot tudi knjižnice ni ovir.

15 projektov že v naslednjem letu

V naslednjih dveh letih bo v postojnski občini realiziranih 28 projektov, izbranih po principu tako imenovanega participatornega proračuna. Po oceni Občine je prvi poskus sodelovanja prebivalcev po mednarodnem modelu »participatorne demokracije« kljub skromni udeležbi uspel. Med 53 predlogi je 3. novembra izbiralo 753 oziroma šest odstotkov vseh upravičencev, starejših od 15 let. Vseh podanih predlogov skupaj je bilo sicer 122.

»Udeležba je bila pričakovana, saj je bil to prvi tovrstni projekt, želeli pa bi si višje,« je povedala **vodja delovne skupine za participatorni proračun Marina Rebec**. Pojasnila je, da bodo projekti izpeljani v naslednjih dveh letih, upoštevajoč tudi kriterij zahtevnosti izvedbe. »Strokovne službe so že preverile možnosti tudi zaradi pridobivanja različnih mnenj in soglasij.« Realizacijo njihovih idej lahko pričakuje že v letu 2020 (ko bo na voljo prva polovica od 200 tisočakov) petnajst predlagateljev.

Predlogi, ki so šli skozi sito delovne skupine za participatorni proračun, so bili porazdeljeni na štiri območja. Postojnčani so imeli na voljo za izglasovanje največ projektov, a je bilo izbranih od 28 samo devet. Vsak glasovalec je moral namreč obkrožiti tri projekte v različnih naseljih krajevnega skupnosti. Največ možnosti za zmago so zato imeli predlogi vaščanov, a jih je bilo sicer precej manj. Že v naslednjem letu lahko pričakujejo v **Stari vasi** razširitev vaške ceste

in v **Zagonu** osvetlitev športnega in otroškega igrišča, ureditev stranišč v **Velikem Otoku** pa bo morala počakati na leto 2021. V **Postojni** je dobila največ glasov pobuda za postavitev hišk za prstoživeče mačke, podpore predlogu pa so se najbolj razveselili v Društvu za zaščito živali. »Hiške bodo živalim na lokacijah z večjimi populacijami že kmalu nudile zavetje in zaščito pred vremenom,« je napovedala predsednica Silva Bajc, presenečena nad pobudo, ki ni prišla iz njihovega društva, in odzivom ljudi.

Občani so podprli tudi ureditev sklenjene kolesarske poti po gozdnih poteh okoli Soviča in organizacijo mirroljubnega shoda za zaščito narave in vode v Pivški kotlini. Oba predloga bosta v proračunu za naslednje leto, v letu zatem pa bodo postavili ovire za umirjanje prometa v naselju Zeleni biser in orodja za ulično vadbo, ki postajajo vse bolj priljubljen način rekreacije v urbanem okolju. Projekt, ki predvideva postavitev avtohtonega drevesa za vsakega novorojenega

Direktorica občinske uprave Marina Rebec je vodila projekt participatornega proračuna.

Postojnčana, so predlagatelji poimenovali Drevesa za prihodnost in bo prav tako prišel na vrsto v letu 2021.

Šest izbranih predlogov sodi na **območje Hruševja**. Na željo krajanov bodo že v naslednjem letu obnovili Napoleonov most v **Goričah**, dva vodnjaka v **Velikih Brdih** in »jurčka« na balinišču v **Hraščah**, kasneje pa realizirali še ostale izbrane projekte – obvestilne table, klopce in koše za smeti v **Slavinjah** ter napajalno korito in vrtno uto na balinišču v **Šmihelu pod Nanosom**.

Na **območju Prestranka** lahko pričakujejo sedem pridobitev. V **Grobščah** bodo uredili makadamsko gozdno kolesarsko pot, med **Pre-**

strankom in Selcam ter med **Rakitnikom in Staro vasjo** pa pešpot in kolesarski stezi. Za zadnje bodo bogatejši že v naslednjem letu, prav tako kot za postavitev spominskega obeležja Davorinu Boletu v **Kočah**, nakup sedežne kosilnice za strme terene v **Orehku** in ohranitev tradicionalnega koledovanja v **KS Štivan**. Glasovalci so podprli še ureditev kolesarskega igrišča pri šoli na **Prestranku**.

Tudi za **območje Planine in Studenega** je bilo izglasovanih šest projektov. V **Belskem** bodo v letu 2021 postavili ograjo okoli otroškega igrišča in uredili kolesarsko traso za gorska kolesa »po poteh Erazma Predjamskega« ter uredili vodno zajetje Kotanja. Zeleno luč krajanov so dobili tudi ureditev podpornega zidu v **Gorenjah**, sanacija prostorov v kulturnem domu **Planina** in rušitev stare mrliške vežice v **Studenem**. Za zadnje tri projekte bo denar na voljo že v prihajajočem letu.

Delovno skupino čakata zdaj analiza pilotnega projekta in njegova izboljšava oziroma nadgradnja. Razmislili bodo tudi o povečanju sredstev za participatorni proračun, saj bi s tem spodbudili še več občanov, da bi čez dve leti sodelovali s svojimi predlogi.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: arhiv Občine Postojna.

Dogovor z Morsom splaval po vodi

Postojnski svetniki so na novembrski seji med drugim sprejeli Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Postojna in Odlok o subvencioniranju komunalnega prispevka za mlade in mlade družine v občini Postojna. Sporni predlog novega začasnega dogovora z ministrstvom za obrambo o osrednjem vojaškem vadišču pa je župan Marentič z dnevnega reda seje občinskega sveta umaknil. Koalicijski svetniki so namreč napovedali, da tega dogovora ne bodo sprejeli, saj po lanskem odstopu Občine od dogovora vodni viri na tem območju še niso zavarovani.

Obstoječi **odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Postojna** sega v leto 2007. Njegove določbe so zastarele, nekatere tudi neizvedljive, zato je treba ta odlok nadomestiti z novim. Predlagani uvaja večje število novosti,

ki postopek odmere NUSZ poenostavljajo in ga naredijo preglednejšega. Med drugim se po novem združujejo poslovni nameni – doslej jih je bilo vsaj sedem različnih, po novem bosta samo dva. Ukinjata se točkovanji izjemnih lokacij in praznih stavb, saj tovrstne evi-

dence realno gledano ni mogoče vzpostaviti. Svetniki so v razpravi podprli predlog **Zvonka Černača** (SDS), da se vrednost točke določi le za leto 2020.

Svetniki so sprejeli tudi **Odlok o subvencioniranju komunalnega prispevka za mlade in mlade družine v občini Postojna**. Pogoji za pridobitev subvencije za mlade in mlade družine je, da ti v občini Postojna prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje z gradnjo novega ali prenovo starega stanovanjskega objekta in da so lastnik nepremičnine, na kateri je predvidena gradnja. Za mlade štejejo osebe, ki niso starejše od 35 let, za mlade družine pa družine vsaj z enim otrokom, če nobeden od star-

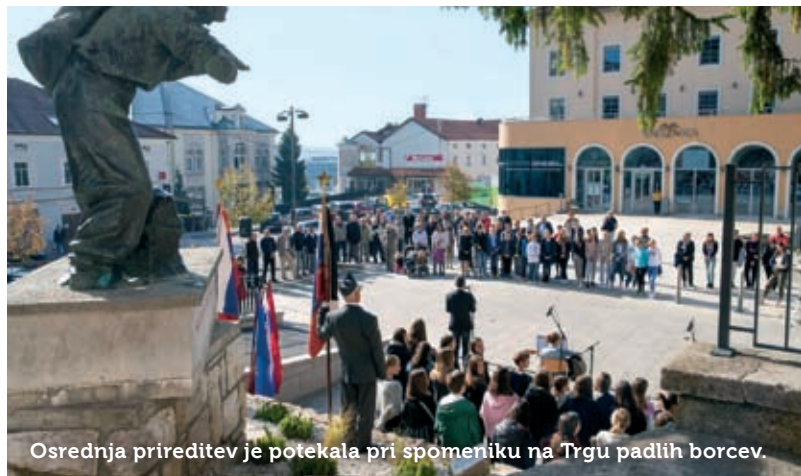
šev (ne glede na starost otrok) ni starejši od 35 let. Predlagana višina subvencije je 40 odstotkov od odmerjenega komunalnega prispevka za mlade in 50 odstotkov za mlade družine z omejitvijo višine subvencije navzgor na največ 5.000 evrov.

Za približno četrtnino pa bodo v Postojni (tako kot v Pivki) višje položnice za ravnanje z odpadki. V obeh občinah namreč opravlja dejavnost isti koncesionar – podjetje Publikus. Ta se je moral tako v Pivki kot v Postojni kompromisno odpovedati stroškom amortizacije in donosu.

Blanka Markovič Kocen

Spominski poklon pokojnim in padlim

Na zadnji petek v oktobru so se v Postojni in okolici vrstile komemoracije v organizaciji KS Postojna, Občine Postojna in KO ZB NOB Postojna. Z njimi so se poklonili padlim v 2. svetovni vojni in drugim pokojnim.

Osrednja prireditev je potekala pri spomeniku na Trgu padlih borcev.

Pred osrednjo spominsko slovesnostjo pri spomeniku na Trgu padlih borcev v Postojni so delegacije kot vsako leto najprej obiskale spomenik na Mačkovcu, sledil je obisk spomenika hercegovski borcem na Ravbarkomandi. Naj omenimo, da je bila letos poleg osrednjega spomenika kiparja Frančiška Smerduja na Trgu padlih borcev na novo lepo urejena njegova okolica,

obnovljen je bil tudi spomenik na Mačkovcu in urejena okolica spomenika talcem na Javorniški cesti. To je bil plod sodelovanja med KS Postojna in KO ZB NOB Postojna.

Zvrstile so se še krajše komemoracije: ob spomeniku desetim neznanim talcem na Javorniški cesti sta spregovorili **96-letna partizanka Anica Cucek** in **predsednica KO**

KO ZB NOB Hruševje je pripravilo komemoracijo pred spomenikom, posvečenim padlim

ZB NOB Postojna Katja Vuga, nastopili so tudi **učenci OŠ Antona Globočnika**; na vojaškem pokopališču v Kazarjah je ob spominu na padle iz 29. hercegovske brigade ob prisotnosti učencev OŠ Miroslava Vilharja spregovoril **predsednik KS Postojna in član KO ZB NOB Postojna Goran Blaško**.

Na letošnji osrednji spominski slovesnosti so poleg slavnostnih govornikov – postojnskega **župana Igorja Marentiča** in **predstavnik KO ZB NOB Postojna Rafaela Barage** – sodelovali tudi **učenci OŠ Miroslava Vilharja in OŠ Antona Globočnika**. Zatem so delegacije obiskale še obeležja Sardincev na

Ljubljanski cesti, spomenik padlim na mestnem pokopališču in grob Tigrovca Jožeta Kukca ter položile cvetje.

Komemoracije so se odvijale tudi pod okriljem **KO ZB NOB Hruševje** pred spomenikom, posvečenim padlim borcem in žrtvam fašizma v Hruševju. 30. oktobra pa se je pod okriljem **KO ZB NOB Prestranek in KS Orehek** odvila še komemoracija pri spomeniku padlim borcem in žrtvam fašizma v Orehku.

Besedilo: Polona Škodič; fotografiji: Foto Atelje Postojna, arhiv KO ZB NOB Hruševje.

76. obletnica deportacije vaščanov iz Studenega in Strmce v taborišče Dachau

V soboto, 16. novembra, je organizirala KO ZB NOB Pudgura skupaj z ZB NOB Postojna v Domu krajanov Strmca spominsko slovesnost ob 76. obletnici deportacije vaščanov (fantov in moških med 15. in 50. letom) iz vasi Studeno in Strmca v taborišče Dachau.

Tragični dogodek se je odvijal 13. novembra leta 1943. Nemški okupator je iz Strmce odpeljal 29, iz Studenega pa 11 vaščanov najprej v Planino (v takratni hotel Blažon), jih popisal in vse, razen Ivana Širce – tega je nad Planino ustrelil, odpeljal naprej v domobransko kasarno v Ljubljano. Tam so jih neuspešno nagovarjali, naj vstopijo v njihove vrste, sicer bodo poslani v Nemčijo. Tako so jih strpali v živinske vagon z oznako, da so banditi, in

odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau. Po vojni sta vasi pogrešali 17 vaščanov. Iz Strmce jih je v taborišču umrlo 14, iz Studenega trije.

Prisotne na spominskem dogodku je uvodoma s pozdravom nagovoril **župan Igor Marentič, predsednik KO ZB NOB Pudgura Silvo Gutnik** pa ga je orisal in se poimensko spomnil vseh krajanov, ki so v taborišču Dachau dali življenje za naš boljši jutri. Na prireditvi je prisostvoval še

Na slovesnosti je recitiral svojo pesem tudi Franc Tominec. Napisal jo je za ta dogodek. Njegov stari oče se iz taborišča ni vrnil.

edini živeči taboriščnik in vaščan iz Strmce – **Ivan Jenček**, njegova žena **Marija Jenček** pa je zapela skupaj z žensko vokalno skupino **Vanda Križaj** iz Orehka. Kulturni program so oblikovali še: harmonikaš **Žan Debenjak**, recitatorji **Marta Simsič, Franc Tominec** in **Ana Hor-**

vat ter **učenci podružnične OŠ Antona Globočnika iz Studenega**. Po slovesnosti je sledilo druženje ob odličnem pasulju, ki ga je skuhal domačin **Ivan Bizjak**.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Katja Vuga.

Poček: pogoj za dogovore je zavarovanje vodnega vira

Postojnski župan Igor Marentič je z dnevnega reda novembrske seje umaknil nov predlog začasnega sporazuma z ministrstvom o Počku, saj se je izkazalo, da med občinskimi svetniki nima zadostne podpore. Z očitkom, da je dogovor za občino škodljiv, so mu to odrekli celo koalicijski svetniki. Na Morsu še vedno upajo nanj in želijo še v tem letu poravnati obveznosti do lokalne skupnosti, zato bodo vodstvu Občine predlagali, naj še enkrat premisli o podpisu začasnega dogovora. Po njihovi razlagi brez tega dokumenta namreč nimajo pravne podlage za izplačilo 255 tisoč evrov, kolikor še dolgujejo za izgradnjo Gasilsko-reševalnega centra.

Vendar kot sporočajo z Občine Postojna, uvrstitve točke na dnevni red prihodnje seje ni mogoče pričakovati, saj svetniki menijo, da se stanje zavarovanja vodnih virov od sprejetja dogovora pred 15 leti ni spremenilo. Še zdaj nista sprejeta niti uredba niti zakon, pripravljen na Občini. Zato bodo pogovore z Morsom sicer nadaljevali, a podpis morebitnega dogovora pogojujejo z zavarovanjem vodnega vira.

Medtem ko čakajo na ministrstvu na poteze Občine, bodo več

energije vložili v dialog z lokalno skupnostjo, saj je Poček – kot utemeljujejo – edino vadišče v Sloveniji, ključnega pomena za vojsko. Opozarjajo, da bi tudi iskanje nove lokacije terjalo določen čas in stroške. Poudarjajo še, da želijo enakovredno obravnavo kot industrija, kmetijstvo ali promet, še posebej v luči sprejemanja novega Državnega prostorskega načrta (DPN). Kot navajajo, Mors kljub nesprejetemu dogovoru izkazuje »dobro voljo« z omejenim nočnim streljanjem, Ministrstvo za okolje pa spodbuja,

da ne bi zastali postopki, vezani na DPN – na celostno presojo vplivov na okolje in na sprejem uredbe o zaščiti zajetja Malni.

Postojnska Občina je nedavno naslovila na ministrstvo za okolje in prostor tudi konkretna mnenja in pripombe na osnutek zakona o vodovarstvenih območjih za območje skupno šestih primorsko-notranjskih občin. Med drugim predlagajo, da ministrstvo zagotovi dodatno spremljanje in ugotavljanje kemijskega stanja podzemne vode na vodovarstvenem območju Malni, upoštevajoč koncentracijo onesnaževal, pomembnih za oceno vpliva vojaških objektov na pitno vodo. Obenem naj se preverja kakršenkoli trend naraščanja koncentracij onesnaževal v podzemnih vodah na območju.

Predlagajo tudi določitev posameznih merilnih mest, tako da bo na območju vojaških vadišč mogoče čim bolj natančno zaznati vpliv izlitja maziv, goriv in motornih olj ter

uporabe strelnega orožja in drugih eksplozivnih sredstev na podzemno vodo. Ta naj po zakonu velja za čezmerno obremenjeno, če bo na katerem koli merilnem mestu letna aritmetična srednja vrednost katerega koli parametra podzemne vode presegla mejno vrednost.

Ministrstvo naj na zahtevo Občine zagotovi tudi monitoring stanja kakovosti tal na območjih, kjer se uporabljajo strelno orožje in druga eksplozivna sredstva ter maziva in goriva motornih vozil, pa tudi tam, kjer bo monitoring podzemne vode pokazal onesnaževanje. Ministrstvo naj na predlog posameznih občin izvede tudi raziskavo tal na mestih, ki so bila v preteklosti že onesnažena. V roku enega leta od uveljavitve zakona naj ministrstvo na zahtevo Občine izdela predlog sanacijskega programa za tiste dele območja vadišča, kjer bodo imisije onesnaževal v tleh presegle mejne imisijske vrednosti.

Mateja Jordan

Kaj prinaša Grevislin?

Z odprtjem pešpoti ob reki Pivki se je septembra zaključil v Postojni prvi del investicij v Interregovem čezmejnem projektu Grevislin. Ta postavlja v središče skrb za reke in zdrav ekosistem ob njih na obeh straneh slovensko-italijanske meje. Kot poudarjajo partnerji v projektu, pomeni ohranjanje ogroženih vrst in habitatnih tipov ob rekah ter njihovo izboljšanje tudi ustvarjanje kakovostnejšega okolja za ljudi. Šestega novembra so se srečali v Postojni in govorili tudi o nadaljevanju projekta. Usmerjeno bo predvsem v nadaljnje spremljanje stanja voda, urejanje zelene infrastrukture ter izobraževanje in ozaveščanje javnosti. Projekt se je začel novembra lani, zaključen bo jeseni leta 2021.

Kot so pojasnili na novinarski konferenci pred srečanjem, je občina Ajdovščina posvetila projekt kmetom in potrošnikom, saj prve uči prilagajanja kmetijskih praks varstvenim režimom, druge pa pozornosti ob nakupovanju.

Postojnska občina bo projekt nadaljevala v sodelovanju z **območno enoto Zavoda za gozdove** – s čiščenjem zaraščenega območja ob reki Pivki. Pojasnili so, da bodo s tem izboljšali življenjske pogoje za ogroženega metulja – strašničnega mravljiščarja. Ta je v Slo-

veniji zavarovan in kot ranljiva vrsta uvrščen na rdeči seznam, prav ob Pivki pa živi njegova največja populacija. Sprehajalci ob njej lahko metuljčka in druge obrečne prebivalce поблиže spoznajo že sedaj, saj so ob pešpoti postavili tudi obvestilne table. Bogastvo naravnega okolja, v katerem živimo, bodo predstavljali tudi na izobraževalnih delavnicah za otroke in mladino.

Pešpot ob Pivki (tipični kraški ponikalnici) vodi po njenem poplavnem območju. Te površine niso primerne za intenzivno obdelavo, nudijo pa odlične pogoje za razvoj številnih

habitatnih tipov in vrst, še posebej tistih, ki so prilagojene na občasno poplavljanje. V vodi (ta je sicer muljasta, a čista) živijo različne vrste rib, raki in velike školjke, na travnikih pa najdemo številne vrste metuljev, kačje pastirje in ptice – med njimi kosca in celo vodomca, saj tam gnezdi. Zaradi zaščitene živalske vrste spada območje pod Naturo 2000.

V predalu čaka že skoraj deset let tudi **projekt postavitve treh mostov čez Pivko**. Dobil je rdečo luč Zavoda za varstvo narave. Strokovnjaki namreč menijo, da je bolje ljudi zadržati na eni strani reke, a na Ob-

čini še niso opustili misli na brvi, zato se dogovori nadaljujejo. Poznajo namreč primere iz Slovenije, ki potrjujejo, da pešpoti na zavarovanih območjih ne pomenijo degradacije okolja, pač pa ljudem približujejo naravo.

Projekt Grevislin (vreden dva milijona in pol) postavlja v ospredje povodja Soče, Vipave in Livenze. Združuje 14 partnerjev z obeh strani meje, vodilni je RRA Severne Primorske.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Maruša Mele Pavlin.

Elena Starceva – Somun

Elena Starceva – Somun je v Sloveniji ustvarila pestrih petnajst let življenja. Z Daljnega vzhoda je pripotovala v malo podalpsko državico in tu sprejela nove prijatelje, jezik in nov dom. Vrhunska pianistka poučuje klavir v Idriji, prepeva v Pivki, živi pa v postojnski hiši, kjer se je pisala zgodovina osvobodilnega boja. Odprla nam je vrata svojega doma in življenja ob skodelici dobre kave. To je bila ena prvih naučenih lekcij v takrat zanjo novi državi.

Elena Starceva – Somun se je rodila na skrajnem vzhodu Rusije, v Vladivostoku. Ker je bila zelo nadarjena v igranju klavirja, je nadaljevala študij na moskovskem konservatoriju. Po končanem izobraževanju se je vrnila v rodni kraj, toda z razpadom Sovjetske zveze so bile njene možnosti za dobro zaposlitev omejene. Kot rešilna bilka se je ponudila Kitajska, ta je na široko odpirala vrata visoko izobraženim. Tam je torej preživela tri srečna leta, kot jih opiše sama. V skupini nemških delavcev je spoznala tudi svojega bodočega moža: »Meni se je zdelo, da med njimi nekako izstopa, da je drugačen. Nato sem ugotovila, da je po duši Slovan!« Pretehtala je možnosti in se odločila za družino, za življenje v Sloveniji.

Znašla se je v državi, ki je ni poznala. Postavljena je bila pred nov izziv: »Stalno dobivam življenjske izzive in jih sprejemam. Vidim, da je na koncu vse poplačano.« Morala je navezati nove stike. »Ne smeš se bati ljudi. Moraš iti sam v kontakt z ljudmi. Ne pričakuj, da vse dobiš na pladnju. Moraš tudi sam pokazati, kakšen si.« Tako je s svojim sinom naredila prvi korak v osnovni šoli. Ponudila se je, da bi vodila krožek ruskega jezika. Takrat še ni znala govoriti slovensko. Učiteljice so o gospe, ki ne govori slovensko, dale dobro besedo in nabralo se je več kot 20 otrok. Pomagala si je kar s karticami in slovarjem. »To je bilo koristno predvsem zame. To je bil prvi stik z izobraževanjem v Sloveniji.« Naš jezik dela tujcem vedno preglavice, a Elenin pogled na učenje je brez izgovorov. »Učenje jezika sploh ni vezano na sam jezik, ampak na človeško voljo. Moraš biti sam do sebe strog.« Omenjeno poglavje v življenju ji je zagotovo pomagalo, da danes odlično govori slovensko. Ko primerja Ruse s Slovenci, pravi, da Rusi od vzhoda do zahoda govorijo povečini enako. Ljudi, ki so želeli biti drugačni, so nekoč gledali postrani. V Sloveniji pa ima skoraj vsaka vas svoje narečje, in to je le še ena posebnost, ki nas ohranja edinstvene.

Elena danes ne poučuje ruščine, ampak klavir v Glasbeni šoli Idrija. Nekaj časa je bila tudi vodja oddelka. Sodeluje z Ruskim centrom znanosti in kulture in v njem pripravlja razne prireditve. Po-

leti je pomagala pri literarno-glasbenem večeru ob obletnici rojstva Aleksandra Sergejeviča Puškina. Ostaja v stiku s svojim jezikom in kulturo. »Vsaka kultura te obogati,« dodaja. Zdaj želi svoj vsakdan oplemenititi še s slikanjem, že več let je tudi članica Pevske skupine Studenec v Pivki. Zborovsko petje jo sprošča, rada ga ima že od

»Učenje jezika sploh ni vezano na sam jezik, ampak na človeško voljo. Moraš biti sam do sebe strog.«

malih nog. »Vedno sem bila v prvi vrsti. V Rusiji sem sodelovala z otroškimi pevskimi zbori.« Za več kot pet let ljubiteljskega glasbenega udejstvovanja je prejela bronasto Gallusovo značko. »To je bil nepozaben večer, ko sem jo prejela. Veličastna prireditev je bila.« Ljudje so jo spraševali, zakaj je bila ob tem tako srečna, in jim je odgovorila: »Zame to nekaj pomeni, to je veliko obdobje mojega življenja. Je rezultat in jaz vedno delam za rezultat.«

Ob vseh dejavnostih in delu je prava mojstrica organiziranja časa. »Že od otroštva sem radovedna. V življenju me zanima ogromno stvari.« Danes poleg vsega oddaja turistom sobe, ti pa jo nagradijo z lepimi komentarji o njenem gostoljubju. Občutil sem ga tudi sam. »Sem sama tujec na teh tleh, in dobro razumem ljudi. Še dvakrat ti povrnejo.« In kaj jim predlaga, naj si ogledajo? Na nje-

nem seznamu je Predjamski grad – v skalo ujeta graščina je nekaj edinstvenega. Sicer pa jih zapele tudi do Idrije, čeprav morda malce prehitro za nekatere turiste, ki niso vajeni naših ovinkov.

Elena se je pred štirimi leti dokončno odločila, kje želi živeti. Ljubezen jo je pripeljala v Slovenijo in čeprav se ta zgodba ni srečno končala, je njena pot dosegla cilj. Postal jo je jasno, da Postojni ne more obrniti hrbta. »Za tujca ni enostavno, da najde res dobre prijatelje. Na svoji življenjski poti sem spoznala resnično dobre prijatelje. To so na prvem mestu moji sopetci, učitelji osnovne šole Miroslava Vilharja in ne nazadnje sodelavci na klavirskem področju. Odločila sem se, da bom tukaj. To je moja domovina.« Ko v pevski skupini prepeva *Tam, kjer sem doma*, pravi, da »zdaj, po petnajstih letih, najprej pomislim na Postojno in na svojo hišo. V teh letih bivanja v Sloveniji je vložila veliko truda. Vse to jo je pripeljalo do trenutka, ko je zavestno sprejela slovensko državljanstvo. »Ko sem na Občini dala državljansko prisego, je bil to zame res veličasten trenutek, solze so mi tekle. Zelo čustveno sem to sprejela.«

»Sem pianistka – in to je zelo osamljeno delo,« še pravi Elena, toda jasno je, da sama zagotovo ni. V Sloveniji ima ljudi, ki jo imajo radi. Rada bi ponovno obudila stik z naravo; na svoji njivi že načrtuje, katere vrtnine bo posadila. Tam želi zasaditi tudi ribez – sadni grm, ki jo spominja na rodno Rusijo.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Valter Leban.

Krajevna skupnost Planina

Planina je največja vas postojnske občine, saj šteje po zadnjih statističnih podatkih 835 prebivalcev in čez 260 stanovanjskih poslopij. Izrazito obcestno naselje z rekordno dolžino je zaradi poplavnega območja na vzhodni strani omejeno s pozidavo. Po prvi vojni je državna meja med Italijo in Jugoslavijo vas za dolga leta presekala na dva dela. V Italiji je ostalo 35 hiš, meja pa je vplivala na novo zidavo hiš, kar se opazi še dandanes. V Krajevno skupnost (KS) Planina spada tudi naselje Liplje; to se je v zadnjem desetletju povečalo za nekaj novogradenj. Trenutno je v Lipljah slab ducat stavb in prijavljenih 18 oseb.

V svetu KS sta iz prejšnjega mandata ostala dva člana – zdajšnji predsednik **Marko Milavec** in članica **Mirjam Žnidaršič**. Ostali člani so: **Andrej Kolar, Zdenko Katern, Jožef Blažon, Jožko Kolar in Mihael Petkovšek**.

Planinsko polje in moč vode

Hiša predsedujočega Marka Milavca ob izviru potoka Škratovka je zasidrana na robu pravilne pokrajine, ob ostankih nekdanje graščine. V ureditev propadajoče okolice z ostanki nekdanjih grajskih vrtov je bilo vloženega precej truda in časa. Opravi in načrtov ne bo zmanjkalo, a volja je močna. V preteklosti je Unica redno poplavljala, a večjih materialnih škod v naselju ni bilo. Domačini so spoštovali naravo in bili z njo v ravnovesju. Gospodarska poslopja pod spodnjo cesto so se z leti spremenila v bivalne objekte, in poplave jih sedaj redno ogrožajo. Voda narekuje tudi vsakoletno obnovo poljskih cest. Po dogovoru z Občino Postojna vaščani lahko za nasutje cest še vedno uporabljajo material iz zaprtega kamnoloma nad cesto. Polje obiskujejo ribiči in pohodniki, vendar ideji o ureditvi nasute ceste in manjšem parkirišču na skrbno izbranem mestu nista dobili

podpore pri organizaciji Natura 2000. Pogosto je poplavljen cesta proti Lazam. Ta je dobila svojo prvo asfaltno preobleko leta 1980. Voda ogroža tudi oba spomeniško zaščitena kamnita mostova – mlajšega, ki pelje do nekdanjega zaselka Malni in zdajšnje osnovne postojnske vodarne, ter lepota s štirimi loki iz leta 1763, zgrajenega na cesti za Rakek. Marko Milavec je poudaril, da most, prvotno zgrajen za kočije, ni namenjen do 40 ton težkim štiriosnim tovornjakom. Ti namreč kljub znaku za 7-tonsko omejitev redno vozijo čez. Prenova kanalizacije vzdolž nove ceste ni bila izvedena v celoti, zato ob večjih nalivih še vedno pride do prelivanja cestišča.

Večja dela so pod streho

V zadnjem desetletju so se v KS, seveda s podporo Občine, redno vrstila večja dela. Obnovljena sta bila poslovilni objekt ob pokopališču in kapelica na ovinku ob glavni cesti ter urejena nova avtobusna postaja in novo otroško igrišče v Kačji vasi. Izvedli so obširno obnovo in razširitev vrtca, obnovo šole in telovadnice, ostrejša Ravbarjevega stolpa, postavili so pločnik vzdolž glavne ceste, prenovili zvonik ob cerkvi sv. Marjete, uredili otroški kolesarski »pumptrack« poligon ... Manjših del se »udarniško« lotijo kar sami, za večja pa je

obvezno sodelovanje z Občino. S pomočjo participativnega proračuna bodo sanirali podporni zid v kulturnem domu. Tam jih čakata še prenova klubske sobe pod glavno dvorano in vzpostavitev primerne stopniščne povezave oziroma nov dohod.

Dejavna društva

Vsa društva v Planini imajo skupno točko – delajo pridno. **PGD Planina** je lansko leto obeležilo 130 let delovanja, **Jamarsko društvo** iz leta v leto povečuje obisk Planinske jame, **Gledališka skupina Ščuka** in **Otroška gledališka skupina Ščukice** vedno znova presenečata z nastopi. **Društvo Škratovka** skrbi za okolico in prireditve v svojem letnem prizorišču, **Vokalna skupina Unica** je prestopila v drugo desetletje delovanja. Na bali nišču so uspešni člani **Balinarskega športnega kluba Grmada**, okrog 60 lovcev pa združuje **LD Planina**. Društvo Škratovka v sodelovanju z Društvom Kašča iz Predjame organizira vsakoletni pohod od »Erazma do Ravbarja« in skrbi za dobro označeno pohodniško pot čez Planinsko goro, Grmado, do Lipovca in sv. Lovrenca. Leta 2002 je bil v nekdanjem, zgledno obnovljenem furmanskem postajališču na vhodu v Planino odprt Center Mariapoli. Sodelovanje KS z Vzgojnim zavodom Planina se je izkazalo ob prenovi šolskega poslopja, ko so tamkajšnji učenci dobili nadomestne prostore.

Stanje skoraj »štima«

Ker se bliža december, imajo tudi Planinci verjetno še kakšno željo. Mogoče več kot le eno. Boljše avtobusne povezave bi pripomogle k večji mobilnosti, turisti v Planini bi lahko prenočili, divji motoristi bi lahko obupali nad hrupnim polaganjem ovinkov v ridah, oddaljena železniška postaja bi z veseljem prevzela mladostno podobo. A vse ni tako črno. Poštne poslovalnice, na primer, niso zaprli – le premestili so jo v trgovino.

Besedilo in fotografiji: Marino Samsa.

Maja Batagelj

»Kjerkoli bom, upam, da bom vedno delala s srcem.« To je vodilo Planinke, ki je za svoj drugi dom vzela lokalni kulturni dom. Planina bi bila verjetno nekam pusta, če je ne bi imela. Skromna Maja Batagelj namreč živi in diha z domačim amaterskim gledališčem. Ustvarjalna 31-letnica ni doma le na odrskih deskah, je tudi lokalna jamarska vodnica ter je bila predsednica Kulturno-umetniškega društva Planina in predstavnica krajevne skupnosti. Vendar je kultura tisti samostalnik, kjer sta njena duša in srce.

■ Maja, danes si zelo aktivna članica Kulturno-umetniškega društva Planina. Kakšna so bila tvoja otroška leta? Si že takrat veliko nastopala?

Tu v Planini smo imeli samo štiri razrede, ko sem še hodila v šolo. V tretjem in četrtem razredu sem imela zelo angažirano učiteljico. Nastopali smo za dan žena, božične praznike ... Pogosto smo kakšen dramski odlomek, ki smo ga brali v berilu, zvalili v knjižnici in nato nastopili pred razredom. Zelo dobro smo sodelovali z Vzgojnim zavodom Planina. Eden od učiteljev je vodil pevski zbor; skupaj smo peli, pripravili kakšen recital. Začetki nastopanja so bili torej v šoli.

■ Kako se je nato začelo tvoje sodelovanje v društvu?

Društvu oziroma prvotno Gledališki skupini Ščuka sem se pridružila leta 2006. Sem šla prav pogledat v publikacijo, ker se nisem mogla spomniti letnice. (smeh) Že prej sem spremljala domače dogajanje, hodila na prireditve. Najprej sem bila

gledalka. Nato sem neko sezono začela spraševati o sodelovanju v društvu in povabljen sem bila na prvi sestanek. Predstavili so mi igro – vloge so bile že podeljene, lahko pa sem postala šepetalka. To je bilo super; preveč bi bilo, da bi že prvo leto nastopala. Rabila sem prehodno obdobje. Bila sem na vsaki vaji, ampak nisem bila izpostavljena na odru. Videla sem, kako vse poteka, kdo nastopa.

■ Takrat Otroške gledališke skupine Ščukice še ni bilo?

Je bila. Ščuka obstaja od leta 1993, Ščukice pa od leta 2005. Ravno ustanovili so jih. Najprej so jih vodile mame otrok v skupini, okoli leta 2008 ali 2009 je bila mentorica moja sestra. Pomagala sem ji pri tehniki, skupaj sva šivali kostume in skrbeli za glasbo. Nato je šla na porodniško in sredi sezone 2010/11 sem morala skupino prevzeti, saj je bilo treba izpeljati igro do konca. In v naslednji sezoni sem si rekla, da bom poskusila. Pred intervjujem sem razmišljala, da bo nasle-

dnje leto od tega že deset let. Najprej je bila torej Ščuka, nato so začeli člani razmišljati, da je treba poskrbeti tudi za podmladek. Tako so nastale Ščukice, ki jih zdaj še vedno vodim jaz. Ampak mi je všeč.

■ Svoj čas ste bili tudi edina amaterska gledališka skupina v regiji, kajne?

Še danes radi rečemo, da smo edina amaterska gledališka skupina na tem območju, čeprav je tu npr. tudi Teater Harlekin. Kot društvo z odraslo in otroško gledališko sekcijo smo pa edini. Veliko je pevskih skupin, mi pa nekako vztrajamo v gledaliških vodah.

■ Nazadnje sva se srečala na otroški delavnici med šolskimi počitnicami. Si v Planini začela z njimi sama?

Ja. Kar sem ustvarjala že doma, sem prenesla na delavnice. Malo pobrskaš po spletu in kaj zanimivega lahko uporabiš. Že prej sem rada za rojstne dneve ustvarila kaj sama. Predstave so prvenstveno za odraslo publiko, želela sem najti še nekaj za otroke. Všeč mi je, da je tako dober odziv, včasih jih kar težko spravim domov. Še kakšna plesna delavnica je že bila, ker hodim tudi na plesne vaje. Vse znanje, ki ga imam, sem želela predati naprej.

■ Odločila si se za študij kulturologije.

Ja, v obdobju, ko sem se pridružila društvu in se odločala za študij, je šlo oboje z roko v roki. To me je pritegnilo. Študij je bil zelo teoretičen. V seminarske naloge pa sem veliko vključevala izkušnje z nastopov, s plesa ali iz gledališča. Vedela sem, da je nekaj v tem.

■ Nisi nikoli razmišljala o igralski akademiji?

Prva želja, ena iskrica je bil res AGRFT. Vendar so me prestrašili sprejemni izpiti, zato sem šla stopničko nižje. V tistem času bi izbrala igro, danes režijo. Tudi o likovni akademiji sem razmišljala – spet sprejemni izpiti. Pridružila pa sem se tečaju likovne šole Stil v Postojni. S kulturologijo sem pridobila teorijo, na odru v Planini pa si lahko dam duška tudi v praksi. Iskala sem zaposlitev v kulturnih domovih, galerijah, muzejih, a ne zaposlujejo. V društvu sem bila pet let predsednica; priučila sem se dela s papirologijo in načrtovanja kulturnega programa. Tako tudi vidim, kaj ljudi najbolj pritegne. Danes sem fakturistka v Postojni – blizu Planine. To mi dopušča, da sem ob normalni uri doma in imam popoldne lahko vaje. Delo v kulturi je pač zelo popoldansko in večerno.

■ Nisi se preizkusila le v igri – ampak tudi v režiji, priredbi, scenografiji in še čem. Tako je bilo npr. z Vilharjevo igro Jamska Ivanka. Katera pa je bila prva predstava, ko nisi bili le igralka?

Bilo je obdobje upada članov. Nikakor nismo našli komedije, nato pa smo odkrili Ionescovo Učno uro. Dobila sem vlogo služkinje, ki ima najmanj besedila. Tako sem med vajami večino časa stala pod odrom in dajala predloge, igralci so nekako sledili. Skupaj smo razmišljali o kostumografiji in glasbi – to je bila neka druga sfera, ki me je zelo zanimala. Kar nekako sem prevzela pobudo. Naslednje leto sem že imela zamisel za igro. Večinoma sem igrala in režirala (ker smo bili manjša skupina). Pogosto sem vaje snemala, da sem videla tudi sebe, ker smo bili večino časa vsi na odru. Tako je steklo.

■ **Ko sva govorila o študiju, sem začutil, da si se veliko stvarjem tudi odpovedala. Kaj te prepričuje, da ostajaš v Planini in sooblikuješ njen vsakdan?**

Mene je prav potegnilo noter, v samo Ščuko. Vidiš ves trud, vložen v to. Potem sem začela še s Ščukicami in sem se spraševala, kaj se bo zgodilo z njimi, če vse pustim. Vse nekako lahko usklajujem. Ugotovila sem, da me to veseli. Seveda je naporno, a imam ob tem neko zadoščenje, to je za mojo dušo.

■ **Na lokalnih volitvah v letih 2010 in 2014 si bila izvoljena za članico sveta Krajevne skupnosti Planina. Imaš kakšne ambicije v lokalni politiki?**

Ne. Vedno pravim, da sta kultura in politika dva različna pojma. Videla pa sem, da vsak nekako pokriva svoje področje in sem skušala poskrbeti, da niso pozabili na kulturo. A nisem imela nekih velikih političnih ciljev.

■ **Skozi tvoje oči – na katerih področjih v Planini so neke želje, bi se lahko še kaj postorilo?**

Vidim te spektre, v katere sem vključena sama. Vedno takoj pomislim na kulturni dom. Z letošnjim participativnim proračunom smo opozorili na njegovo obnovo. Pomislim na okolico Planinske jame (ker sem članica jamarskega društva). Predvsem kulturna in naravna dediščina.

■ **Te po vsem tem, kar si razkrila danes, ko si zaupala, na koliko različnih področjih v lokalni skupnosti si aktivna, še vedno tako čudi, zakaj smo te prosili za intervju?**

Vem, po eni strani se zavedaš svojega dela, veš, kaj vse daš. A je toliko drugih, starejših ljudi, ki imajo za sabo še več let delovanja. Jaz se v svoji glavi še ne počutim tam. Zelo rada se udeležujem Linhartovega srečanja. Tam vidim, kako dobivajo plakete za 50 ali 60 let delovanja in si mislim, kje sem šele jaz. Po drugi strani pa vem, da za naš okoliš delam nekaj dobrega. Aplavz, stisk roke in nasmeh na obrazu – to je lepo. To je neka podpora, da delam naprej. Po eni strani dajemo ljudem, po drugi rastemo sami. Nihče tega ne počne pod prisilo, vsak je tu z nekim interesom. To je tisto notranje vodilo.

■ **Ker sem te zmotil tik pred vajo, zaključiva tu. To sezono znova režiraš. Kaj pripravljate in kdaj lahko pričakujemo premiero?**

Ja, samo režiram in se lahko osredotočim samo na to. V tej sezoni postavljamo igro Lažnivka. Govori o mitomanki, torej dekletu, ki je bolezensko nagnjeno k laganju. Njene spontane laži privedejo do zapletov – polno bo smeha. Letos bomo poskusili iti malce ven iz ustaljenih okvirov. Datum premiere ciljamo po navadi na konec februarja, začetek marca. Smo na dobri poti, samo upamo, da nam poplave ne bodo zagodile, saj imamo eno igralko v Malnih.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Tomaž Penko.

Mostovi do priseljencev

Kako narediti območje Alp priselencem prijaznejše, je bistveno vprašanje, s katerim so se ukvarjali partnerji v projektu PlurAlps. Poleg Postojne sta v pilotnem projektu sodelovali še občini Kamnik in Jesenice. Na srečanju, ki je potekalo 5. novembra v avli Srednje gozdarske in lesarske šole (SGLŠ) Postojna, so izpostavili tudi Belo knjigo s priporočili za lokalne skupnosti pri oblikovanju lokalnih politik. Urbanistični inštitut je predstavil informativno knjižico za priseljenke »Postojna, moj novi dom« – na voljo v štirih jezikih. Z njo želijo tujcem olajšati prve korake v novem okolju in bo na voljo v vseh institucijah, ki se ukvarjajo (tudi) s priseljenci.

Tina Zorman je koordinatorica nastanitve mladoletnikov brez spremstva v SGLŠ.

V knjižici so zbrane vse najpomembnejše informacije, ki lahko priseljenec pomagajo pri vključevanju v okolje: kje lahko uredijo dokumente ali zdravstveno zavarovanje, kje najdejo Center za socialno delo, Center za zaposlovanje in druge institucije, kako pridejo do zdravstvenega zavarovanja in zdravnika, kakšne so možnosti izobraževanja, kje imajo možnost druženja in rekreacije idr. Brošura prinaša tudi seznam uporabnih telefonskih števil in nevladnih organizacij, ki jim lahko pomagajo pri vključevanju v okolje.

Kot je poudarila **koordinatorica nastanitve mladoletnikov brez spremstva v SGLŠ Tina Zorman**, so brošuro pripravili v štirih v našem okolju najpogostejših jezikih priseljencev – bosanskem, albanskem, makedonskem in angleškem. Mladoletniki brez spremstva, ki živijo v Postojni, pa se učijo slovenščine.

Na šolah sicer izvajajo različne projekte, namenjene otrokom priseljenecem, pozablja pa se na starše, opozarja Zormanova. »Otroci se hitro

naučijo jezika in na šolah dobijo veliko podpore, do staršev pa informacije pogosto sploh ne pridejo, čeprav izvajajo nevladne organizacije, MCP in Boreo različne njim namenjene dejavnosti.« Tudi zato so spomladi v okviru projekta PlurAlps pripravili na SGLŠ usposabljanje za kulturne mediatorje. »Udeležilo se ga je kar nekaj deklet iz SGLŠ, ki so prostovoljke ali imajo migrantsko ozadje, in prav one zdaj gradijo mostove do priseljencev.« Zormanova izpostavlja še kuharske delavnice na SGLŠ, saj so se zelo 'prijele'; povezujejo dijake, mladoletne migrante in ostale priseljence.

Poleg SGLŠ in Občine Postojna so v projektu na Postojnskem sodelovali še Mladinski center, Boreo in Center za socialno delo, večina aktivnosti pa je potekala na šoli, zlasti v okviru ArtCaffeja. Kot je še izdala Zormanova, na postojnski občini že načrtujejo nov projekt, namenjen kreiranju priseljenecem naklonjene družbe.

Besedilo in fotografija: Mateja Jordan.

Novo rekordno leto in slovo od legendarnih vlakcev

Z 31,1 milijona evrov prihodkov in okoli 9,5 milijona evrov dobička (kar je 12 odstotkov več kot leta 2018) bo Postojnska jama vnovič zaznamovala rekordno poslovno leto. Zaključujejo ga s prenovljenim voznim parkom. Po več kot štirih desetletjih so namreč legendarne rdeč-rumene vlakce zamenjali novi.

Jamski vlakec ohranja svojo podobo, a pelje k uresničitvi popolne trajnostne strategije po drugem tiru, je pojasnil predsednik upravnega odbora družbe Marjan Batagelj.

„Ves dobiček vsako leto vložimo v nove investicije in prav nič drugače ne bo prihodnje leto. Verjetno je zato hitrejša tudi naša rast, saj gostje zelo hitro opazijo, ali se neka destinacija neprestano razvija,“ je na novinarski konferenci v Postojni (leto dni po obeležitvi 200-letnice odkritja notranjih delov jame) povedal **predsednik upravnega odbora družbe Marjan Batagelj** in izpostavil, da so nekateri indeksi presegli vsa pričakovanja. »Ko gre dobro Jami, gre dobro vsem,« je dejal. Tako se ni povečalo število nočitev le v njihovem hotelu, pač pa tudi ostalim ponudnikom v okolici – v lanskem letu je bilo število višje za 24 odstotkov. Več je bilo tudi pobrane turistične takse v občini Postojna.

Predsednik upravnega odbora je med pomembnejšimi investicijami navajal odprtje Vile Planinke. S tem postavlja v slovenskem turizmu nove standarde – nadaljevanje serije vlaganj v jami in Parku Postojnska jama. »V minulih letih smo investirali v Expo, nov vstopni in izstopni peron, prenovu Vivarija, obnovljeni so že vsi tiri in pragovi v jami, podpiramo raziskave, razvoj in jamski laboratorij, kjer živijo 'zmajčki',« je dodal.

Skupno naj bi do konca leta našeli 1.358.200 obiskovalcev. Samo Postojnsko jama naj bi si ogledalo 868.800 obiskovalcev, njihovo število pa bo lahko še nekoliko višje, saj konec decembra ponovno pripravljajo žive jaslice. Predjamski grad naj bi si ogledalo skoraj

300.000 obiskovalcev, Vivarij 136.300 in muzej Expo 45.600.

Po 43 letih so prenovili vozni park. Legendarni jamski vlakec ohranja svojo podobo, a pelje k uresničitvi popolne trajnostne strategije po drugem tiru. Prvič v zgodovini Postojnske jame so z enkratno, 3 milijone evrov vredno investicijo zamenjali celoten vozni park. »Novi, zmogljivejši vlakci uresničujejo našo trajnostno vizijo turizma. Kljub posebnim tehnološkim novostim pa ohranjajo legendarno podobo in prav to je bil pri razvoju novih poseben izziv. V notranjosti namreč skrivajo veliko novosti in tehnoloških izboljšav,« je poudaril Marjan Batagelj. Vsaka od šestih novih lokomotiv vleče po jami 15 vagonov. En vlak tako lahko prevaža do 116 gostov z maksimalno hitrostjo 10 km/h. Novi vlaki so tišji in zato bistveno manj bremenijo jamsko okolje in živali.

Tudi prihodnje leto bodo zaznamovale številne nove investicije. Začeli bodo prenavljati promenado, za kar bodo namenili štiri milijone evrov. Do velike noči naj bi končali drugi del prenove hotela Jama, s čimer bodo podvojili namestitvene zmogljivosti na 158 dvoposteljnih sob, za kar bodo namenili prek tri milijone evrov. Za začetek prenove hotela Cerkno bodo namenili sedem milijonov evrov.

Besedilo: Blanka Markovič Kocen; fotografija: Postojnska jama, d. d.

Unika TTI na pragu tridesetletnice delovanja

»Dobra igrača je tista, ki jo otrok sprejme, se z njo igra in se ob njej česa nauči,« pravi Simon Premrl, direktor podjetja UNIKA TTI, d. o. o.; trži namreč blagovno znamko Unikatoy. Gre za domače zasebno trgovsko podjetje, specializirano za veleprodajo igrač, in najstarejše v Sloveniji v svoji panogi, saj posluje že od leta 1990. Po besedah direktorja Simona Premrla je slovenski trg igrač eden najbolj urejenih na svetu, nadzor pa izjemno strog.

Simon Premrl, direktor Unike TTI.

■ **Vaša blagovna znamka Unikatoy je druga najbolj prepoznavna blagovna znamka igrač v Sloveniji. Kdaj ste jo uvedli in s kakšnim namenom?**

Blagovna znamka Unikatoy je bila zaščitena leta 2003, torej je stara 16 let. To je prepoznavna blagovna znamka, praktično takoj za znamko Lego – sinonim za igrače, in pred številnimi svetovnimi blagovnimi znamkami igrač. Sodeč po anketah in pogovorih je več kot 80 odstotkov ljudi prepričanih, da je to tuja blagovna znamka, ne pa domača, slovenska. Zaščitena je po vsem svetu; ravno letos smo podaljšali zaščito za naslednjih deset let.

■ **Poleg lastne zastopate in tržite tudi druge znane mednarodne blagovne znamke. Kako ustvarjate njihov izbor? Vsaka najbrž ni primerna ...**

Pomembnih je 29 let izkušenj. Mogoče se sliši nenavadno, ampak ta svet je majhen. V panogi igrač se vsi med seboj poznamo. Na največjem sejmu igrač na svetu, denimo v Nürnbergu, skoraj ni udeleženca, ki ne bi poznal znamke Unikatoy. Podobno je na Kitajskem in drugod. V teh krogih se vrtimo eni in isti ljudje.

■ Kateri so vaši ključni trgi?

To so še vedno države bivše Jugoslavije – torej Hrvaška, BiH, Srbija, Makedonija in Črna gora. Pomembna trga za nas sta tudi Madžarska in delno Avstrija. Italijo smo v zadnjih letih opustili – zaradi plačilne nediscipline, a se tja zopet vračamo. Posamezne kupce imamo tudi v Španiji, Franciji, Angliji, Nemčiji, Ukrajini, Romuniji ...

■ Kje vidite svoje prednosti pred konkurenco?

Naša velika prednost je prepoznavnost, ob tej so dobro ime, prilagodljivost in celovit servis, ki ga priznavajo tudi naši kupci.

■ V zadnjih letih veliko slišimo o varnosti igrač in igral. Kako skrbite za varnost?

Glede varnosti je pri igračah skoraj strožji režim kot pri hrani, saj gre za otroke. S ponosom lahko povem, da je slovenski trg eden najbolj urejenih ne samo v Evropi, ampak tudi po svetu. Sam nadzor je izredno strog. Republiška zdravstvena in tržna inšpekcija ga izvajata redno. Poleg tega zasledimo na slovenskem trgu zanemarljivo število neustreznih igrač, v primerjavi z drugimi evropskimi državami. Po varnosti in tudi kakovosti igrač smo v samem vrhu.

■ Velik del življenja ste preživeli in živite »med igračami«. Kakšna igrača je po vašem mnenju dobra igrača?

V Sloveniji smo imeli oznako Dobra igrača, pa je na koncu postala samo instrument za zmanjševanje davčnih stopenj z olajšavami. Zame je dobra igrača tista, ki jo otrok sprejme, se z njo igra in se ob njej česa nauči. Tudi puška je lahko dobra igrača – ne nujno kot orožje, saj se lahko otrok na njej česa nauči. Svojim otrokom takih igrač nisem nikoli prepovedal, posledica pa je bila, da jih orožje ni nikoli zanimalo. Puška, lok, pištola niso bili prepovedani, seveda s sporočilom, da se z njimi nikoli ne meri v človeka ali žival, ampak v tarčo ali v zrak. Otrok je najboljše merilo.

■ Veliko nastopate tudi na festivalih in še več kot sponzorji raznih prireditev oz. dogodkov. Kje vse se pojavljate?

Odkar obstaja Unika, smo zelo aktivni na številnih področjih, od kulture, športa, na humanitarnem področju ... Pomagamo po svojih zmožnostih, včasih tudi prek njih, saj menimo, da smo del te skupnosti in je to naša dolžnost. Vsi ti ljudi, ki jim pomagamo, so tudi naši potrošniki.

■ Družbena odgovornost v vašem podjetju šteje ...

Šteje in bo tudi v prihodnosti štetla. Na to smo zelo ponosni.

■ Koliko ljudi zaposlujete v podjetju? Ali dajete pri zaposlovanju prednost lokalnemu prebivalstvu?

Trenutno nas je 38 zaposlenih (v Postojni), večinoma iz postojnske, pivške in sežanske občine.

■ Leto se izteka, kakšne poslovne rezultate pričakujete?

Lansko leto je bilo eno najuspešnejših v naši zgodovini, načrte za letos smo imeli še višje. Ne bomo jih dosegli, presegli pa bomo lanske. Letos smo imeli nekaj izpada na tujih trgih, na slovenskem pa smo rasli, tudi načrtno. S poslovanjem smo zadovoljni.

■ Ste kot ena prepoznavnejših oseb v postojnskih in okoliških poslovnih krogih dobili že kakšno povabilo v politiko? Ali vas ta mika?

Sem občan Sežane, tam živim že prek 30 let. Dobil sem povabila v politiko tako v Sežani kot v Postojni. Delam in podpiram vse – vse, kar je dobro za ljudi in kraj, ne zanima me, ali kdo prihaja z leve ali z desne, od rdečih ali belih ... Mislim, da ne bom šel nikoli v politiko, tudi moj temperament mi tega ne dovoljuje.

Besedilo: Blanka Markovič Kocen;
fotografija: Valter Leban.

Postojna pripravljena, da postane satelitski center

V garaži Zdravstvenega doma (ZD) Franca Ambrožiča Postojna je od konca oktobra novo reševalno vozilo, ki dopolnjuje prenovljeni vozni park oddelka Nujne medicinske pomoči (NMP). 49 tisoč evrov sta Občini ustanoviteljici pridobili na državnem razpisu za sofinanciranje investicij na primarni ravni zdravstvene dejavnosti, 79 tisočakov lastnih sredstev je prispeval Zdravstveni dom. S tem so po besedah direktorice Irene Vatovec prebrodili krizo, ki je bila nedolgo nazaj tako huda, da so si morali eno vozilo celo izposoditi. Zdaj bodo lahko »poslali v pokoj« najstarejšega »rešilca«, ki po 450 tisoč nabranih kilometrih ni več dovolj varen.

Župana Igor Marentič in Robert Smrdelj sta reševalno vozilo simbolično predala direktorici ZD Postojna Ireni Vatovec, Ani Kermavnar Marinšek, dr. med., vodji NMP in Klemnu Rebcu, dipl. zdravstveniku, pomočniku vodje NMP.

»Postojna je s preurejenimi prostori urgence in posodobljenim voznim parkom zdaj pripravljena, da postane satelitski urgentni center,« je ponosna Vatovec. Pričakuje, da se bo to zgodilo z vzpostavitvijo dispečerske službe v Ljubljani, predvidoma konec naslednjega leta. Žal ni tako zadovoljna z državno politiko razdeljevanja denarja v zdravstvu. »Na ministrstvu za zdravje ni na razpolago denarja za reševalna vozila, zato se vse finančno breme prelaga na občine, kar je skregano z logiko,« je razočarana nad odločevalci.

V Zdravstvenem domu nujno potrebujejo tudi nov rentgenski aparat, saj je zdajšnji star že 15 let. »Negova amortizacijska doba je sedem let. Radiološko cev smo zamenjali že dvakrat, mehanski del aparata pa lahko vsak čas odpove,« se boji direktorica. Občini Pivka in Postojna že obljubili sofinanciranje nakupa aparata, a v tem trenutku še ni popolnoma jasno, kako bosta prišli do 400 tisočakov, kolikor stane nov aparat.

Tik pred vrati je že odprtje Centra za duševno zdravje mladostnikov – v ZD Postojna ga bodo odprli 29. novembra. Direktorica Irena Vatovec se dogodka še posebej veseli, saj so kljub pomanjkanju kadrov na trgu dela uspeli pridobiti za delo v centru kliničnega psihologa, logopeda in pedopsihiatra.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Valter Leban.

(Z)godbe stoletij

Verjetno bi bili prsti ene roke preveč, če bi želeli naštetati slovenske godbene sestave, katerih tradicija seže stoletja v preteklost. V soboto, 26. oktobra, se je poslušalcem ponudila v postojnskem kulturnem domu priložnost, da so prisluhnili dvema izmed njih. Ob domači Postojnski godbi 1808 – po doslej najdenih podatkih (na spletnih straneh Zveze slovenskih godb) po stažu tretja najstarejša slovenska godba – so se predstavili še gostje iz Idrije, člani Godbenega društva rudarjev Idrija. Koncert dveh prijateljskih godb so organizatorji – postojnski godbeniki – naslovili (Z)godbe stoletij, povezovala pa ga je Katja Jordan. Lahko smo prisluhnili tako udarnejšim ritmom koračnic kot tudi nekoliko zahtevnejšim skladbam (predvsem v izvedbi domače godbe).

Godbeni sestavi iz Idrije, Prvačine in Postojne veljajo za najstarejše v Sloveniji. Primat ima seveda idrijska godba, saj razveseljuje občinstvo že več kot 350 let. Seveda tudi Postojnčani niso od muh, kajti lani so obeležili 210. obletnico. Domačih godbenikov ni treba posebej predstavljati. Nekdanji in sedanji so (bili) s svojim predanim delom nepogrešljiv sopotnik kulturnega utripa v Postojni, njeni okolici in širše. V sicer različnih organizacijskih oblikah in pod različnimi imeni bogatijo že dobri dve stoletji ne le svoje, temveč tudi naše življenje. V godbi se izvrstno povezujejo različne generacije; skupni sta jim predanost in ljubezen do glasbe. Šteje okrog 45 članov, od

Postojnčani so predstavili tudi skladbo Otta M. Schwarza Zgodba Ane Frank (The Story of Anne Frank). Ta je skladatelj poklon najbolj znani judovski deklici, ki bi letos praznovala 90 let.

letošnjega marca pa jo vodi domačin, dolgoletni član godbe, akademski glasbenik in profesor tube **Primož Petohleb**.

Gotovo ne prvič, verjetno pa tudi ne zadnjič – so se v Postojni predstavili godbeniki iz Idrije. Bleiweisove Novice so že marca 1857, ko je Postojnsko jamo obiskal cesarski par Franc Jožef I. in Elizabeta, zapisale, da je na »čuda lepo razsvitljenem« Plesišču »verla idrijska muzika igrala le slovenske narodne pesmi.« Že več kot 350 let so godbeniki stalnica glasbenega dogajanja v najstarejšem slovenskem rudarskem mestu. Ru-

darski tradiciji so zvesti ne le z imenom, ampak tudi z uniformami. Idrijčanom in rudarskemu življu je godba od vsega začetka pomenila razvedrilo, lajšala njihove vsakodnevne težave, dvigovala narodno zavest in ne nazadnje ponujala kulturne užitke ob nastopih in koncertih. Danes deluje 60-članski godbeniški sestav pod taktirko umetniškega vodje in dirigenta **Domna Prezlja** (vodi jih od leta 2001). Že pred koncertom (v popoldanskih urah) so godbeniki iz Idrije razveselili z nastopom vaščane Dilc.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Študijski krožki zaživijo na razstavi in še marsikje drugje

Na glinenem robu besede predstavlja izbor keramičnih izdelkov, ki so v zadnjih nekaj letih nastali v različnih študijskih krožkih pod mentorstvom Nataše Sedej – kiparke ter profesorice slovenskega jezika in primerjalne književnosti. Razstava je na ogled do konca novembra v Knjižnici Bena Zupančiča Postojna. Njen naslov je navdihnila pesem Pabla Nerude, ki se dogaja na robu vodnjaka – na robu svetlobe in teme, zavednega in nezavednega in v prispodobni ponazarja svojevrsten proces učenja v študijskih krožkih.

Vanje se povežejo ljudje, ki si želijo skupaj raziskovati neko temo, se naučiti nečesa novega in ob zaključku svoje delo predstaviti javnosti. Tako raziskujejo na primer literarna dela, glino, posredno pa tudi sebe in neskončne možnosti ustvarjanja. Sami določajo vsebine,

metode, cilje in ritem učenja, izmenjujejo svoje znanje, spretnosti in izkušnje, vzpostavljajo in krepijo srčne odnose, gradijo osebno bližino in spodbujajo odprtost za nove stvari in pozitivne spremembe. Na ta način pripomorejo k bolj kakovostnemu življenju v svojem okolju. Z raznimi delavnicami in ustvarjalnostjo se udeleženci večkrat predstavijo tudi v Postojni in tvorno sodelujejo pri nekaterih prireditvah in projektih.

Sicer so študijski krožki nastali na Švedskem leta 1902, ko so se ljudje v boju z revščino začeli spontano povezovati v skupine, da bi se učili drug od drugega in skupaj reševali konkretne probleme. V začetku 90-ih let jih je k nam pripeljal Andragoški center Slovenije. Ta jih razvija, koordinira, izobražuje mentorje in jim podeljuje certifikat za delo. Že od nastanka jih sofinancira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Nataša Sedej jih vodi od leta 2001: »V začetku so potekali v Postojni, pred nekaj leti so se preselili na Hrušico, v Kreativno šolo keramike Magija gline, v organizaciji Zavoda Zajtrk v Glinokopu, katerega ustanoviteljica sem.« Dodala

Nataša Sedej vodi študijske krožke od leta 2001.

je še nekaj zanimivih podatkov: »V vseh teh letih se je v krožke vključilo več kot 500 ljudi – od študentov do upokojencev. Veseli me, da se že od začetka vključujejo vanje tudi priseljenci, osebe s posebnimi potrebami, nezaposleni in druge ranljive skupine. Študijske krožke v Postojni že vrsto let vodi tudi mentorica Flora Otoničar v organizaciji jezikovne šole Athena.«

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv knjižnice.

Jubilejno leto VS Slavna

Vokalna skupina (VS) Slavna razveseljuje domače in tuje poslušalce pod umetniškim vodstvom zborovodkinje, pianistke in skladateljice Jelke Bajec Mikuletič že sedmo leto, 19. oktobra pa je v domačem kulturnem domu v Slavini obeležila 15-letnico delovanja.

Trinajst pevcev je že uvodoma suvereno zavze-lo oder domače dvorane in zapelo ljudsko pesem Ga pijemo pod lipico (v priredbi Radovana Gobca). Ubranim nastopom vedno botrujejo neutrudne vaje, katerih intenziteta je v zadnjih dveh mesecih zaradi učenja novih skladb prevzela tempo vivacissimo. Uvodoma je **župan Igor Marentič** čestital vokalni skupini in zborovodkinji za visok jubilej ter zaželel pevcem še uspešnejših nadaljnjih petnajst let.

Štirim ljudskim pesmim v prvem delu nastopa so sledile glasovno milejše izvedbe gostujočega seksteta pevk **Adoramus iz Logatca**. Njihova umetniška voditeljica je **Mihaela Kavčič**. Zbrale so se pred 25 leti in sledi dolgoletnega skupnega prepevanja lahko slišimo v njihovih pretanjenih, pretežno prirejenih ljudskih izvedbah. Prvi nastop seksteta Adoramus v Slavini se je pripetil pred petnajstimi leti, ob porajanju VS Slavna.

Tokrat je prireditev povezovala nasmejana **Vita Jordan**, kronološko zgodovinsko preglednico in

Vokalna skupina Slavna je pod vodstvom zborovodkinje Jelke Bajec Mikuletič proslavila 15-letnico delovanja

delček fotografskega arhiva VS Slavna pa je pripravila **Katarina Biščak** in so si ga obiskovalci lahko ogledali na platnu. MPZ Slavina se je leta 2004 (po desetih letih prepevanja) počasi preobrazil v VS Slavna. Prvih pet let je skupino umetniško vodil **Janez Gostiša**, taktirko je nato za dve leti prevzela **Katja Zafred Smrdel**, od leta 2012 prepevajo fantje pod umetniškim vodstvom **Jelke Bajec Mikuletič**. Kot korepetitoriki sodelujeta **Katja Bajec Mihelj** in **Jerneja Srebot**. Vsi trije, oba nekdanja in sedanja voditeljica VS Slavna, so obudili nekatere spomine in dogodivščine na skupna pretekla leta.

V drugem delu večera so slavljenci predstavili še pet pesmi, med drugim dalmatinsko Tiho noč in prleško ljudsko Prlek si je nekaj zmisla. **Manja JČ Vesel**, predsednica Sveta območne

izpostave JSKD Postojna, je ob tej priložnosti podelila Gallusove značke – priznanja za dolgoletno udejstvovanje na glasbenem kulturnem področju. Za 15 let delovanja je srebrne Gallusove značke prejelo sedem pevcev, za 30 let so zlate Gallusove značke prejeli trije. Preden je izzvenela še zadnja pesem v dodatku programa in so slavinski slavljenci in obiskovalci skupno nazdravili na uspešnih prvih petnajst let prepevanja, so se pevci zahvalili vsem sponzorjem, vsem sodelujočim in tudi svojim potrpežljivim družinskim članom. Rožico je prejela tudi predsednica Kulturnega društva Slavina **Nežica Spinelli**, saj pod njegovim okriljem deluje VS Slavna že vsa leta.

Besedilo in fotografija: Marino Samsa.

Ali grad Orehek čakajo boljši časi?

Športno kulturno društvo Orehek je 24. oktobra pripravilo predavanje o nekdanj veličastnem gradu Orehek, ki žal že več desetletij propada. Da bi to dragoceno grajsko dediščino pobliže predstavili in osvetlili, so v tamkajšnji kulturni dom povabili v goste arhitekta in umetnostnega zgodovinarja dr. Igorja Sapača s Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo v Mariboru.

Dr. Sapač je znan kastolog in avtor več knjig o grajski dediščini na Slovenskem (med drugim knjige Gradovi in dvorci med Planino, Postojno in Senožečami) ter je član skupine pri raziskovalnem projektu Umetnost v času zatona plemstva: transformacije, translokacije in re-intrepretacije. Ukvarja se zlasti z arhitekturno zgodovino ter s problematiko ohranjanja in prenove stavbne dediščine.

Orehovski grad ima pestro zgodovino, saj so jo zaznamovali mnogi lastniki in politične

Dr. Sapač se ukvarja s problematiko ohranjanja stavbne dediščine. V Orehku je predaval o tamkajšnjem gradu.

razmere. Prvič se ga omenja v 13. stoletju kot dom viteзов Nussdorff oziroma viteзов z Orehka. Temu podatku, ki ga je zapisal tudi Valvasor v svoji Slavi Vojvodine krajske, posredno pritrjuje zakladna najdba tirolsko-goriških srednjeveških srebrnikov ob gradu. Najverjetneje je bil prvi orehovski grad stolpaste oblike.

Na oktobrskem predavanju je tekla beseda o njegovih podobah in pomenu skozi zgodovino. Grad je preživel turške vpade in obe svetovni vojni, zdaj je prepuščen propadanju. »Grajski kompleks bi bilo smiselno temeljito očistiti, ga zavarovati na takšen način, da bi bil dostopen za obiske, in nato v miru razmišljati o novih vsebinah,« je med drugim poudaril dr. Sapač. »Na nek način osnovno vsebino grad že ima, to je kulturni spomenik, in ga lahko smatramo kot sestavni del infrastrukture, enako kot ceste in parkovne površine. Grad je smiselno dojemati kot nek okvir za druženje ljudi in kot prostor za zelo različne dejavnosti.«

Orehovci so dogodek pripravili v sklopu cikla Spoznajmo domače kraje in ljudi; tega podpira Občina Postojna. Cilj društva in krajevne skupnosti je doseči trajno prepoznavnost domačega kraja, povečati njegov ugled in omogočiti delovanje na različnih področjih ter s tem njegove uporabnike kulturno obogatiti in jim zagotavljati poleg obstoječih aktivnosti tudi vpeljavo nekaterih novih projektov.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Miran Kogovšek.

Premik gledišča, sprejemanje drugačnosti

Premik je naslov razstave in delovno ime sedmih udeležencev študijskega fotografskega krožka, ki so pod okriljem HNUM-a, centra za širjenje vseživljenjskega učenja in Jezikovne šole Athena iz Postojne, priredili v Mali galeriji fotografsko razstavo. Njeno odprtje je bilo v petek, 8. novembra, v predvorju prostorov Zavarovalnice Triglav.

Utrinek z odprtja fotografske razstave Premik.

Premik goriščne razdalje nam pri fotografiranju pravzaprav omogoča dobiti jasno sliko. Premik v našem največkrat neomajnem stališču pa nam omogoča pogled z drugega vidnega kota, kar nam ponuja sprejemanje drugačnosti. Ravno drugačnost (ponovno in zopet ena bolj aktualnih in osvojenih besed) je povod za naše nenehno duhovno bogatenje.

Prisotne obiskovalce na razstavi je pozdravil **Jože Celin, direktor območne enote zavarovalnice Triglav**, kajti ta v svojih prostorih

rada gosti (letos že sedmič) predvsem domače ustvarjalce. Uvodne besede o delovanju krožka, podobah in motivih na razstavljenih fotografijah je podala **Flora Otoničar, predsednica HNUM-a**. Prireditve je z dvema skladbama odprl in zaključil mladi kitarist **Jakob Žnidaršič**, učenec GŠ Postojna pod mentorstvom prof. Nataše Črnuželj.

Fotografije bodo v galeriji na ogled do sredine decembra.

Besedilo: Marino Samsa; fotografija: Tomaž Penko.

Praznik zborovskega petja

Revija pevskih zborov in vokalnih skupin v organizaciji postojnske območne izpostave JSKD je letos pritegnila k sodelovanju največje število pevskih sestavov iz postojnske in pivške občine. Na prireditvenem odru se je v dveh večerih, 9. in 10. novembra, zvrstilo 20 pevskih zborov in vokalnih skupin. Več kot 260 pevcev je potrdilo, da ima zborovsko petje v krajih ob Pivki trdne korenine.

Strokovna spremljevalka revije **Maja Cilenšek** je pohvalila njeno organizacijo, kakovost pevske izvedbe nastopajočih pa ocenila kot solidno. Sicer pa je vsak zborovodja po zaključku revije na individualnem razgovoru dobil njeno strokovno mnenje in priporočila za svojo skupino. Ta so osnova za njihovo nadaljnje delo in kakovostno rast. Nastop na reviji in dobra strokovna ocena sta predpogoj za sodelovanje na regijskih tekmovanjih pevskih zborov in vokalnih skupin ter na tekmovanju Sozvočenja (obe organizira JSKD RS).

Prvi večer so se predstavili **Vokalna skupina Vanda Križaj, Mešani pevski zbor Burja Društva upokojencev Postojna, Lovski oktet Javorniki, Moški pevski zbor Pivka, Vokalna skupina Slavna, Vokalna skupina Studenec, Klapa Škvadra, Vokalna skupina Mavrica, Vokalna skupina Elum in Mešani pevski zbor Postojna**. Drugi večer pa so nastopili: **Moška vokalna skupina Zgun, Ženski pevski zbor Društva upokojencev Pivka, Ženska vokalna skupina Šmihel, Mešani pevski zbor župnije Košana, Vokalna skupina Iskrice, Oktet Bori, Komorni zbor Arima, Vokalna skupina Goldinar, Ženski pevski zbor Jezerke in Kvartet Sonček**.

Vodja postojnske izpostave JSKD RS Silva Bajc je pojasnila, da v zadnjih letih prirejajo revijo v Pivki, saj so v avli tamkajšnje osnovne šole najbolj ustrezni pogoji za tako veliko število nastopajočih. V Pivki se poleg pevcev zbere tudi veliko poslušalcev. Tudi letos je zvesto občinstvo oba večera napolnilo dvorano in z aplavzi nagradilo nastopajoče.

24. novembra bo v postojnski glasbeni šoli regijsko tekmovanje odraslih pevskih zasedb. Postojnske barve bo zastopala Vokalna skupina Elum.

Ester Fidel

Rudi Bučar je navdušil Postojno

Na odru Kulturnega doma Postojna se je 19. oktobra zvečer z domišljeno izbranim spletom pesmi in skladb najrazličnejših žanrov odvijal glasbeni večer z Rudijem Bučarjem in En Big Bandom.

Rudi Bučar domala že dve desetletji bogati slovenski glasbeni prostor in ohranja istrsko kulturno dediščino ter ustvarja avtorske skladbe. Te okrožuje kar lepo število izdanih albumov. Na koncertu je prepeval tako lastne in tuje skladbe, ki so postale uspešnice, kot tradicionalne istrske, ki jim je v svojih interpretacijah sam in skupaj z glasbeno skupino vdihnil posebno zvoneč značaj. Simpatičen, duhovit in nasploh iskriv Rudi je izkazal s sproščenim nastopom svoje mnoge talente in zadovoljstvo, da je obiskal Postojno. Sodi namreč med tiste izbrane slovenske kantavtorje in poustvarjalce, ki znajo s svojim bogatim spevnim repertoarjem navdušiti občinstvo vseh generacij.

Rudi Bučar se je na odru postojnskega kulturnega doma tokrat predstavil skupaj z En Big Bandom.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Foto Atelje Postojna.

»Poklon Leu Vilharju«

V četrtek zvečer, 21. novembra, so v Notranjskem muzeju Postojna odprli razstavo, s katero se želijo njeni avtorici, zasebni zbiralci in Notranjski muzej pokloniti Leu Vilharju – slikarju, muzealcu, aktivnemu družbeno-kulturnemu delavcu, animatorju, članu mnogih društev in svetovljanu ob njegovi 120-letnici rojstva. Kuratorka razstave je postojnska slikarka Rebeka Petrovčič; ogledate si jo lahko do konca leta.

Ideja o postavitvi razstave se je rodila lani – pravi **Flora Otoničar, predsednica Društva za širjenje vseživljenjskega učenja HNUM**. To se je povežalo z jezikovno šolo Athena in v študijskem krožku združilo skupino zbiralcev del Lea Vilharja. Njihov cilj je bil evidentirati in zbrati čim več Vilharjevih likovnih del ter jih ob obletnici njegovega rojstva predstaviti na razstavi. Naknadno se je v projekt vključil Notranjski muzej, saj hrani v svoji likovni zbirki lepo število Vilharjevih del. Muzeju jih je ob dveh priložnostih – ob priliki velike retrospektivne razstave očetovih del ob 100-letnici njegovega rojstva leta 1999 v organizaciji Notranjskega muzeja in Občine Postojna ter

ob odprtju nove muzejske hiše leta 2015 – podaril sin Mario L. Vilhar.

»Zbrali smo preko 60 del in izdali katalog, v katerem je predstavljenih 34 del iz zasebnih zbirk in 10 del iz muzejske likovne zbirke. Na razstavi si obiskovalci lahko ogledajo 21 del iz zasebnih zbirk ter 7 del iz likovne zbirke NMP,« je na odprtju poudarila Otoničarjeva. Vodilni motivi slik v tehniki olja so domača pokrajina ob reki Pivki, Majlont v različnih letnih časih, Postojnska jama in Predjamski grad. Leo Vilhar jih je naslikal od 50. let prejšnjega stoletja do svoje smrti leta 1971. Poleg naštetih izbranih motivov so na razstavi predstavljene tudi slike iz umetnikovega milanskega obdobja in upodobitve severne Afrike, kjer je Vilhar »preživel dobr-

Odprtja razstave se je udeležilo veliko ljubiteljev Vilharjevih slik. Na pot sta jo z besedo pospremila tudi Vilharjev sin Andrej in župan Igor Marentič.

šen del svojega ustvarjalnega življenja». Z mnenjem postavljavcev razstave, da imajo »slike Lea Vilharja za Postojnčane poleg umetniške vrednosti tudi nostalgično dimenzijo«, soglašajo tudi obiskovalci razstav njegovih del. Kot je na odprtju poudarila Flora Otoničar, se »zavedamo, da gledamo opredmeteno zgodovino nekega časa, ki je minil, a se hkrati nadaljuje skozi zgodbe, ki jih slike nosijo s seboj prek sodobnega časa v ciklično časovno zanko.«

V Društvu HNUM upajo, da si bodo (ob poznavalcih in tistih, ki so jim dela Lea Vilharja blizu) razstavo ogledali tudi mladi. V društvenem programu je namreč izražena želja, »da se vedenje o zaslužnih Postojnčanih ohrani kot kolektivni zgodovinski spomin mesta in njegovih prebivalcev.«

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Tomaž Penko.

Nova slikanica Špele Habič

V založbi Ajda in s sodelovanjem izvrstne ilustratorke Ane Razpotnik Donati je nedavno izšla že peta slikanica Postojnčanke Špele Koblar Habič z naslovom *Leseno srce mlade jelke*. 20. oktobra jo je predstavila v postojnski knjižnici.

Življenjsko pot in poklicno poslanstvo **Špele Koblar Habič** so že od nekdaj zaznamovali gozdovi in narava v najširšem pomenu besede. Poznamo jo kot predano gozdarko, ki svoje izkušnje raziskovanja narave in navdušenje nad njeno lepoto deli na predavanjih, s fotografijami, z interpretativnimi vodenji ... Ob tem je tudi gonilna sila in predsednica Društva Drobnovratnik Postojna. Otroke in mlade po srcu nagovarja tudi kot avtorica zgodb, povezanih z naravo. Njena peta slikanica z naslovom *Leseno srce mlade jelke* pripoveduje o resničnem dogodku najdaljšega jambora, ki je kadarkoli potoval po jamborni cesti v Trst. Pripoved se začne v gozdu notranje dežele. Mladi jelki so vest o sinjem morju, belih jadrih in čudovitih krajih prinesle ptice in vse to si je zaželela videti. Odlične in bogato zgovorne so tudi ilustracije, saj domišljeno sledijo zgodbi s pomenljivimi sporočili. Sicer izhaja Špela Koblar Habič v svojih slikanicah in pravljicah vedno iz resničnega sveta narave in zgodovinske dediščine naših krajev.

Ptice so dogodek tega večera povezale kot rdeča nit. Predstavitvi knjige se je v nadaljevanju namreč pridružil z zanimivim predavanjem o selitvi ptic, ki vsako leto dvakrat preletijo izjemne razdalje, biolog in varstveni

Špela Koblar Habič je predstavila svojo novo slikanico, Blaž Blažič pa je predaval o preletu ptic čez Postojno.

ornitolog iz Društva za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DO-PPS) **Blaž Blažič** (do nedavnega zaposlen v Notranjskem muzeju Postojna). Izvedeli smo, da je območje Postojne oziroma Postojnskih vrat za mnoge vrste posebnega pomena, zato jih z nepremišljenimi posegi ne smemo ogrožati.

Literarno-naravoslovni večer so pripravili v Knjižnici Bena Zupančiča Postojna minuli četrtek v sklopu dogodkov ob dnevu in tednu splošnih knjižnic.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv knjižnice.

Gostovanje v Nemčiji in zlato priznanje za Vokalno skupino Elum

Letošnja »pevska« jesen je bila za pevke iz Vokalne skupine (VS) Elum in zborovodkinjo Karolino Repar pestra in vznemirljiva. V oktobru so po več letih gostovale v nemškem Durachu, v novembru pa se najprej predstavile na reviji pevskih zborov in vokalnih skupin občin Postojna in Pivka in nato na regijskem tekmovanju odraslih zborov in malih pevskih skupin – ter na njem osvojile zlato priznanje in posebno priznanje za najboljšo izvedbo skladbe, napisane od 20. stoletja do danes (Vsi potoki, vse reke).

V Durachu jim je domači mešani pevski zbor Insieme pripravil izredno dobrodoščilo in na skupni koncert obeh zborov privabil skoraj 400 obiskovalcev. Na njem so dekleta predstavila raznolikost svojega ustvarjanja in številčno občinstvo navdušila z mešanico slovenske etno glasbe, tekmovalnih zborovskih skladb ter avtorskih priredb modernih pesmi in popevk. Dvodnevni obisk nemškega mesta je 12 članic Eluma z **zborovodkinjo Karolino Repar** dobro izkoristilo za utrjevanje vezi v skupini in s tem

postavilo odskočno desko za uspehe v pevsko aktivnem novembru.

Kmalu po vrnitvi jih je čakala preizkušnja na reviji pevskih skupin iz občin Postojna in Pivka. Kot edine predstavnice obeh občin pa so se preteklo nedeljo udeležile regijskega tekmovanja odraslih zborov in malih pevskih skupin – to je v dveh koncertih potekalo v Glasbeni šoli Postojna. Še bolj kot revija je bilo uspešno nedeljsko tekmovanje, saj je Vokalna skupina Elum ponovno osvojila zlato priznanje (kot v za-

Dvodnevni obisk nemškega mesta je bil tudi priložnost za utrjevanje vezi.

dnjih šestih letih že trikrat pred tem) in posebno priznanje za najboljšo izvedbo skladbe, napisane od 20. stoletja do danes (Vsi potoki, vse reke). Na tekmovanju so komisiji odpele 4 skladbe iz različnih obdobj. Najbolj so zažarele v ljudski pesmi v priredbi **Sama Volka**. Zanimivo različico stare "En šuštar me je vprašal" je napisal prav za VS

Elum, ta pa jo je na odru predstavila kot noviteto. Razglasitev rezultatov v nedeljo zvečer je potrdila in nagradila delo vokalne skupine, saj se v pevskem prostoru po kvaliteti in kvantiteti vztrajno vzpenja in raste in vztraja v svoji drugačnosti.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv Vokalne skupine Elum.

Litoželezna dediščina na naših pokopališčih

V Knjižnici Bena Zupančiča Postojna so gostili od 24. oktobra do sredine novembra razstavo o litoželezni pokopališki dediščini Postojnsko-pivškega in okolice avtorice Simone Kermavnar. Nastala je na pobudo Športno-kulturnega društva Bakla Postojna pod okriljem Občine Postojna. Namen razstave je opozoriti na doslej bolj ali manj spregledano kulturno dediščino, ki vztrajno izginja z naših pokopališč, ter opozoriti na njeno vrednost, lepoto in smiselnost ohranjanja za zanamce. Razstava bo svojo pot nadaljevala v Pivko in druge kraje.

Simona Kermavnar, magistrica umetnostne zgodovine, predano in strokovno raziskuje različna področja naše dediščine, v zadnjem času pa se je intenzivno posvetila litoželeznim izdelkom v Sloveniji.

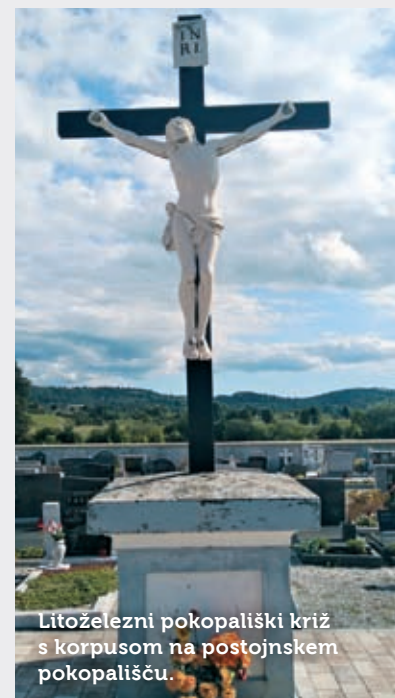
Pot raziskovanja jo je vodila k litoželeznim izdelkom iz 19. in prvih desetletij 20. stoletja, ki so rezultat industrijske revolucije. To so med drugim različni nagrobni spomeniki, križi, plošče, stele, ograje, svetilke ... Zaradi serijske izdelave so bili v preteklosti (in so še vedno) marsikdaj obravnavani neprimerno. Veliko

jih je bilo uničenih (predvsem po 2. svetovni vojni), kar nam nazorno pokaže primerjava današnjih vedut vasi, krajev, mest in parkov s tistimi na starih razglednicah in fotografijah. Nastajali so večinoma v tujih livarnah, zlasti v moravskih (npr. Salmova), češko-šlezjskih (npr. Ferrum) in avstrijskih (Mariazell) ter v domači, Auerspergovi livarni na Dvoru pri Žužemberku.

Na odlično oblikovani razstavi so nazorno predstavljeni značilni izdelki t. i. umetniškega liva. Poblize spoznamo značilne in kakovostne primerke, ki so še dandanes del našega okolja. Kar nekaj takšnih

Fragment litoželeznega nagrobnega križa z reliefom Kristusa Odrašenika sveta na pokopališču v Orehku.

Litoželezni pokopališki križ s korpusom na postojnskem pokopališču.

najdemo na primer tako v **Matejni vasi, Orehku, Slavini, Strmci, Studenem, Postojni, Planini** in na **Razdrtem** kot tudi v sosednji **Pivki** in v njeni okolici. Na postojnskem pokopališču je na zunanjsčini kapele sv. Lazarja litoželezna plošča c. kr. zakladnika Jožefa Petra Benedikta Flödniga (1787–1840), v notranjšči-

ni pa sta plošči, posvečeni Andreju Magajni (3. postojnskega župnika) in poštnemu mojstru Heinrichu von Hueberju. Slednji sta signirano delo mariazellske livarne.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Simona Kermavnar.

»Poslušajo svoje srce in ukrepajo«

Mreža koronarnih društev in klubov – laičnih prostovoljskih organizacij s statusom humanitarne organizacije, ki skrbijo za vseživljenjsko rehabilitacijo koronarnih bolnikov, je v Sloveniji dokaj razvejana. Od leta 1997 so združeni v Zvezo koronarnih društev in klubov Slovenije. Med koronarna društva oziroma klube z daljšo tradicijo sodi Koronarno društvo Postojna. Konec oktobra je obeležilo dvajsetletnico delovanja s priložnostno slovesnostjo v večnamenski dvorani Srednje gozdarske in lesarske šole v Postojni.

Društvo – ustanovljeno je bilo oktobra 1999, šteje danes nekaj več kot 130 članov. Prihajajo iz občin Postojna in Pivka; še do leta 2011 so bili v društvo vključeni tudi srčni bolniki z ilirsko-bistriškega (potem so ustanovili svoje).

Rehabilitacija po infarktu ali katerikoli drugi srčno-žilni težavi mora biti doživljenjska in celostna. V Zdravstvenem domu Postojna – ta od ustanovitve tesno sodeluje z društvom – poudarjajo, kako neprecenljiva je za bolnike vloga koronarnih društev. Omogočajo jim, »da imajo rehabilitacijo v domačem okolju, kjer se počutijo varne, pod vodstvom usposobljenih delavcev in v sodelovanju z izbranimi zdravniki.« S pomočjo društva se bolniki lahko vključijo v celovit potek rehabilitacije – od vodene telesne vadbe, spodbude pri jemanju zdravil in vztrajanju pri spremembah življenjskega sloga do zmanjševanja dejavnikov tveganja, predvsem pa najdejo v društvu »psihosocialno podporo, ki jo lahko

nudi le skupina bolnikov s podobno boleznijo in izkušnjo.«

Na čelu društva se je izmenjalo sedem predsednikov; zadnjih osem let ga vodi **Janez Čuček**. Med glavnimi nalogami društva izpostavlja predvsem spodbujanje in organiziranje trajne telesne aktivnosti, navajanje na zdravo in uravnoteženo prehrano, spodbujanje k opuščanju kajenja, izobraževanje in druženje. Društvo organizira med letom na petih lokacijah – v Postojni v telovadnici OŠ M. Vilharja in v prostorih fizioterapije v zdravstvenem domu, na Prestranku v šolski telovadnici, v Pivki pa dve skupini vadita v avli šole – redno telovadbo. Člani se lahko udeležujejo mesečnih pohodov, dvakrat v letu gredo na izlet po Sloveniji, pripravljajo tematska predavanja, enkrat v letu pa se za teden dni odpravijo na rehabilitacijsko zdravljenje v Šmarješke toplice. Predsednik še dodaja, da med člani pogrešajo predvsem moško populacijo. Ta se za včlanitev v društvo

Podelitvi priznanj in zahval članom društva ter njihovim sodelavcem je sledilo prijetno druženje.

kljub nasvetu kardiologov še vedno težko odloča.

Za društvo, ki se financira s prispevki Fundacije invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), občin Postojna in Pivka ter članov, je velik strošek prav najem vadbenih prostorov. FIHO je sofinanciranje v zadnjem obdobju zelo zmanjšal, zato je pohvalno, da sta društvu pomagali obe občini.

Kot slavnostna govornica se je povabila na prireditev odzvala **prof. dr. Irena Keber**, predsednica Zveze koronarnih društev in klubov Slovenije. Kulturni program so oblikovali člani **Moškega pevskega zbora Pivka** z vodjo **Marcelom Štefancičem**, **Mladi trio** s Pivškega, **Miloš Možina** in član društva **Karlo Posega**. 20-letni jubilej so člani zaokrožili z izdajo pregledne bro-

šure, zaslužnim aktivnim članom in tistim, ki društvu pomagajo pri uspešnem delu, pa so podelili priznanja in zahvale.

Koronarno društvo Postojna vabi vse, ki jih je prizadela ta bolezen, da se jim pridružijo. Vsako sredo med 9. in 11. uro jih lahko obiščejo v njihovi pisarni na dvorišču sodišča, na Jenkovi 3 v Postojni. Dobili bodo informacije o tej bolezni, se morda včlanili v društvo in pridružili udeležencem redne tedenske rehabilitacijske vadbe, prilagojene koronarnim bolnikom. Osnovne informacije o delovanju in aktivnostih društva si lahko ogledate tudi na njihovi Facebook in spletni strani.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: arhiv Koronarnega društva Postojna.

Povezal jih je Kamišibaj Vrtljak

Skupina Mravljice iz Vrtca Postojna je 24. oktobra ustvarjala skupaj z odraslimi gosti, a ne glede na starostne razlike so vsi uživali v Kamišibaj Vrtljaku. Ta je povezal člane študijskega krožka Kamišibaj pri jezikovni šoli Athena, člane Varstveno-delovnega centra iz Črne na Koroškem in vrtčevske »mravljice«. Njihova večmesečna ustvarjalnost v delavnicah se je izkristalizirala na oktobrski prireditvi z uprizoritvijo novih, čisto njihovih pravljic.

Pobudnica študijskega krožka Kamišibaj je bila **vzgojiteljica Polona Ženko**, njeno idejo pa je odprtih rok sprejela **direktorica jezikovne šole Athena Flora Otoničar**. Študijskemu krožku se je pridružilo šest članov, v večini iz Varstveno-delovnega centra Postojna. Athena jim je od oktobra do aprila gostoljubno omogočala pogoje za ustvarjanje. Krožek so nadgradili z medgeneracijskim sodelovanjem, saj so k ustvarjanju spodbudili tudi vrtčevsko skupino Mravljice, na sklepni prireditvi pa so sodelovali še člani VDC iz Črne na Koroškem.

Polona Ženko je povedala, da so se gostje s Koroške iskreno veselili go-

Kamišibaj je povezal male in odrasle pripovedovalce zgodb.

stovanja v Postojni; čutilo se je, da jim sodelovanje veliko pomeni. Prireditve je potrdila, da kamišibaj (tako kot umetnost nasploh) povezuje ljudi, odstira meje ter omogoča osebno in ustvarjalno rast vsakega človeka.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: osebni arhiv Polone Ženko.

INLINE HOKEJ

Pred okroglimi 20 leti se je v Postojni zbrala vrsta nadebudnih fantov, ljubiteljev hokeja in se soglasno odločila ustanoviti klub – a ne takega za hokej na ledu, pač pa inline hokej klub, ter ga imenovala Piščanci. Od takrat do danes so odigrali nešteto tekem (pripravljalnih, prijateljskih in prvenstvenih) na mnogih igriščih s trdo podlago in turnirjih doma in v tujini.

V tem obdobju so igralci (tudi znani hokejisti na ledu) prihajali in odhajali, nekaj najbolj zavzetih pa je, na čelu z neutrudnim **Juretom Hočevarjem**, vseeno ostalo. Pred štirimi leti se je članstvo povečalo, poraslo je tudi zanimanje za to športno panogo med mladimi, tako da sta sedaj zelo aktivni selekciji U-9 in U-13. V začetku letošnjega oktobra je tako potekal v organizaciji kluba in z veliko pomočjo staršev otrok, ki v njem vadijo, ob njihovi 20-letnici

obstoja uspel mednarodni turnir. Priložnostno druženje je od drugod privabilo igralce treh mlajših selekcij in tudi člane – Horjul, Prevoje, Ščuke Cerknica, Tigers Trst (Italija), IHK Karlovac (Hrvaška). Gostitelje so zastopali dve mlajši selekciji in člani. Za turnir so se namreč ponovno zbrali nekdanji igralci kluba in znova dokazali, da znajo še igrati inline hokej. Obe mladi domači selekciji sta posegli po drugem mestu, prav tako člani, tretji pa so bili nekdanji

Piščanci so 20-letnico kluba proslavili z mednarodnim turnirjem.

igralci kluba IHK Piščanci Postojna. V klubu se trudijo in želijo, da bi se hokej inline v Postojni igral še naprej, zato lepo skrbijo tudi za prenovljeno igrišče ob srednješolskem

centru. Skupna želja ostaja pokrita dvorana, ki bi omogočila treninge in tekme ob vsakem vremenu in bila pogoj za še večji razmah te atraktivne in hitre športne panoge.

BALINANJE

V začetku novembra se je začelo ekipno državno balinarsko prvenstvo oziroma tekmovanje v naši najkakovostnejši Super balinarski ligi. V njej nastopa osem ekip – dve iz Slovenske Istre, dve iz osrednje Slovenije in kar štiri iz Območne balinarske zveze Postojna. To so Postojna, Košana, Ilirska Bistrica in Zabiče, kar pomeni, da je naša regija razvita balinarsko najbolj kakovostno.

Sezona 2019/20 se bo tako zapisala v zgodovino Balinarske zveze Slovenija in postojnskega balinarja. Ekipa Postojne je do sedaj odigrala štiri kroge in je trenutno s tremi točkami na osmem mestu. Doma je ugnala Skalo (Sežana), remizirala z Zabičami, izgubila z vodečim Agrochemon Hrastom (Kobjeglava) in v gosteh doživela poraz s Trato (Škofja Loka). Cilj ekipe v letošnji sezoni je obstanek v družbi najboljših ekip še naprej in uveljavitev predvsem mlajših igralcev. BK Postojna igra v sezoni 2019/20 v postavi: **Franko Blažič, Boris Mundjar, Primož Markočič, Ante Bašić, Andraž Rebec, Boris Borovina, Igor Linić, Nik Švara, Edin Dedić, Blaž Janev, Andrej, Domen in Gašper Sedmak**.

KEGLJANJE

Najboljši članski selekciji v ekipnih športih v občini Postojna še naprej presenečata slovenski kegljaški prostor. Tako kegljači kot kegljavke v najboljši slovenski ligi oziroma državnem prvenstvu imajo in igrajo še naprej vidno vlogo.

Moški so trenutno vodeča ekipa – po osmih krogih imajo 14 točk, sedem zmag in poraz v zadnjem krogu doma proti Calcitu (Kamnik). Ženske so trenutno druge – po zadnjem domačem uspehu, ko so premagale Calcit, imajo 11 točk, pet zmag, remi in poraz z vodečim Miklavžem v gosteh.

Na štiristeznem kegljišču v Športnem parku poteka tudi v letošnji sezoni rekreativna Trim kegljaška liga 19/20. V njej nastopa tokrat devet ekip, od teh šest postojnskih.

Trenutno je z 8 točkami v vodstvu obalna ekipa, sledijo Lumpi in DU-DI s po 6, Ta hudi in Sami durhi s po 4, ŠKD Mušketirji in Tajfun Liv s po 2, DU Pivka in Vipava sta še brez točk.

BODYBUILDING

Pred tedni je 32-letni Denis Gorup iz Zaloga zelo uspešno nastopil na treh mednarodnih tekmovanjih v oblikovanju telesa oziroma bodybuildingu, ki jih prirejajo mednarodne, tudi fitness zveze. V svoji kategoriji Bermuda (telesna višina nad 180 cm) je v treh zaporednih koncih tedna dvakrat stal na stopničkih najboljših.

Denis Gorup (prvi z desne) je na mednarodnih tekmovanjih dosegel odlične rezultate.

Tako v Mariboru kot na Slovaškem (v obeh je nastopil po osem atletov) je osvojil visoko tretje mesto. Za nameček je nastopil tudi v mestecu blizu Dunaja in se na odprtem tekmovanju Avstrije v močni konkurenci uvrstil v finale oziroma zasedel šesto mesto.

Denis se je pred leti poskušal tudi v košarki, a jo je zaradi poškodbe opustil. Z oblikovanjem telesa se ukvarja že desetletje in se mu že drugo leto pod vodstvom trenerja Tomaža Koka posveča intenzivne-

je. Trenutno vadi v Postojni v fitness centru AK GYM v Kazarjih; tam nudijo zelo dobre pogoje za telesno pripravo. Ali bo v prihodnje še tekmoval, se bo odločil kasneje, saj mora za tekmovanja izgraditi novo mišično maso, kar zahteva vsakodnevne treninge in pravilno prehrano. V bodočnosti se vidi predvsem kot osebni trener raznih športnikov in trener za fizično pripravo posameznih ekip, predvsem na področju moči.

Športno stran je pripravil: Brane Fatur

KOŠARKA

Košarkarji KD Postojna so po uvodni zmagi ob vrnitvi v 2. skl nanizali v nadaljevanju šest zaporednih porazov, serijo pa prekinili z domačo zmago proti ekipi Portoroža (83 : 60). Trenutno so na desetem mestu.

V zadnjem mesecu se je zgodilo tudi nekaj kadrovskih sprememb – ekipo je namreč zapustil Američan **Amir Kamari Maddred**, okrepili pa so jo **Erik Kralj** (na položaju branilca) ter **Gregor Jakhel Kolarevič** in **Teo Šimović** (pod košem). Vsi trije so v lepo napolnjeni postojnski dvorani že prikazali odlično igro ob zmagi nad Portorožem. Že v naslednjem krogu je priložnost za novo zmago idealna, saj Postojnčani gostujejo pri ekipi Ljubljane, ki v tej sezoni še ni zmagala. V dvorano Šolskega centra Postojna prihaja 7. decembra ekipa Ilirije, teden dni kasneje se podaja v Novo mesto. Tam bo odigrala tekmo proti Trotom, zadnjo v letošnjem letu pa bodo odigrali 21. decembra v Celju.

Mladinci U19 so zasedli v prvem delu 2. skl v svoji skupini (ob petih zmagah in le enem porazu) prvo mesto. **Kadeti U17** so v prvem delu 2. skl zasedli prvo mesto v skupini in se prebili v 1. skl; tam zasedajo v svoji skupini trenutno tretje mesto.

Ekipa Orlov je po dveh uvodnih zmagah nanizala štiri poraze zapored. Premočni so bili Gorenja vas, Vrhnika, Logatec in Stražišče Kranj. Veseli dejstvo, da se na domačih tekmah zbere veliko število gledalcev, vendar še čakajo na prvo domačo zmago.

Letos bodo imeli Orli zanjo še tri priložnosti. Najprej 30. novembra, ko prihaja v dvorano Šolskega centra Postojna ekipa Radovljice, zatem 7. decembra, ko bodo gostili Portorož mlade in 14. decembra, ko pride v Postojno ekipa Ivančne Gorice.

Boštjan Blaško

STRELSTVO

Na strelišču v Solkanu je potekal 1. turnir v 2. državni strelski ligi – zahod. Tako z zračno puško kot s pištolo so na razdalji 10 m nastopili strelci in strelke iz sedmih klubov zahodne regije.

Med ekipami je SD Postojna II osvojila peto mesto, med posamezniki je bil najboljši Postojnčan **Peter Radošavljevič** na desetem mestu. **Lena Bola Ujčič** in **Peter Debevec** sta končala v spodnji polovici lestvice najboljših. S pištolo Postojnčani niso nastopili.

TAROK

Društvo upokojencev Postojna je izvedlo 3. kolo v okviru 17. tradicionalnega turnirja v taroku, ŠD Epic pa je v hotelu Erasmus izvedlo 11. turnir v taroku v okviru 14. klubskega prvenstva. Na obeh je sodelovalo po 12 tekmovalcev.

Na turnirju upokojencev je zmagala **Jožica Može**, drugi je bil **Dušan Lekšan**, tretji **Albin Stegel**. Na turnirju klubskega prvenstva pa je že petič letos zmagal **Alojz Markič** iz Nove Gorice, drugi je bil Postojnčan **Dušan Lekšan**.

NOGOMET

Zaradi slabega vremena je vodstvo tekmovanja v EPNL za člane predstavilo zadnji jesenski oziroma 11. prvenstveni krog na spomlad, 7. marec 2020. Jesenski prvak v ligi je tako postal FC Postojna – v dosedanjih desetih krogih je zbral 27 točk, nanizal devet zaporednih zmag in le uvodno tekmo doma izgubil z Ajdovci.

Postojnčani imajo v svoji sredi tudi najboljšega strelca – kar 12 golov je dosegel **Romario Cekaj**.

Predsednik FC Postojna **Matjaž Čelhar** je povedal: »Kar smo pred jesenskim delom načrtovali, smo tudi uresničili. Veseli smo trenutne uvrstitve, številnega obiska gledalcev na naših domačih tekmah ter tudi igralnih in vadbenih pogojev, ki nam jih omogoča Šporna zveza Postojna.

Spomladi, ko bo v ekipi še nekaj novih obrazov, bomo skušali mesto na tabeli zadržati in poseči po naslovu članskega prvaka v primorski nogometni ligi.«

Na Švedskem poteka prvi krog kvalifikacijskega nogometnega turnirja nacionalnih selekcij U-19. V naši izbrani vrsti je tudi Postojnčan, 18-letni dijak **Alen Jurca**.

Alen Jurca je na tem tekmovanju stalni mladi reprezentant Slovenije v vlogi drugega vratarja, sicer pa že vrsto let brani vrata v mladih selekcijah NK Maribor. Po kadetskem stažu je sedaj vratar v mladinski ekipi, ki nastopa v 1. SML.

ŠAH

V Gruzijem mestu Batumi se je pred dnevi končalo ekipno evropsko šahovsko prvenstvo, na katerem je nastopilo 40 moških in 32 ženskih selekcij. Slovenski šahisti so osvojili 15. mesto (zmagala je Ukrajina) in presegli pričakovanja. Tudi šahistke niso razočarale: na koncu so pristale na 17. mestu – zbrale so 9 točk in za sedem mest izboljšale uvrstitev s prejšnjega prvenstva stare celine. V naši izbrani vrsti je med štirimi Primorci nastopila tudi Postojnčanka, še ne 19-letna študentka **Ivana Hreščak** (igrala je na tretji deski). V šestih partijah je prispevala zmago in remi – slednjega z romunsko velemojstrico.

Na EP je **Ivana Hreščak** nastopila že kot mednarodna mojstrica. Že med juljskim turnirjem 13. Portorož Open je članica ŠK Postojna igrala odlično in na koncu v močni mednarodni konkurenci osvojila 16. mesto.

Na rednem četrtletnem zasedanju v Bakuju so delegati Fide potrdili **Ivani Hreščak** (tedaj še dijakinji) naslov mednarodne mojstrice. Zdajšnja študentka Univerze v Ljubljani si je naslov priborila z odličnimi nastopi v zadnjih letih oziroma letos na mednarodni šahovski sceni. Največ je seveda štela senzacionalna zmaga na mednarodnem ženskem turnirju Cvet Mediterana pred nekaj meseci na Reki (v Hrvaški).

Športno stran je pripravil: Brane Fatur.

Tjaša Zrimšek in Lovro Zajc sta svetovna podprvaka

Tjaša Zrimšek in Lovro Zajc iz Plesne Šole Artifex Postojna sta osvojila na svetovnem prvenstvu v modernih tekmovalnih plesih hip hop in brakedance – potekalo je od 15. do 19. oktobra v Bremerhavnu v Nemčiji – drugo mesto in postala svetovna podprvaka.

V različnih plesnih kategorijah se je pomerilo več kot 3.200 tekmovalcev iz 34 držav in 4 kontinentov. Tjaša Zrimšek in Lovro Zajc sta se v Nemčijo podala s

slovensko reprezentanco in drugi dan tekmovanja osvojila v kategoriji hip hop duo otroci med 64 dvojicami z vsega sveta drugo mesto.

Tjaša Zrimšek in Lovro Zajc Postojna sta svetovna podprvaka v kategoriji hip hop duo otroci.

Tjaša in Lovro sta se merila tudi v kategoriji hip hop solo otroci. Tjaša je osvojila 40. mesto, Lovro pa 11. Zadnji dan prvenstva je Lovro odplesal še v kategoriji hip hop battle otroci in med 63 tekmovalci osvojil vrhunsko 5. mesto.

V Artifexu Postojna so na svoja plesalca zelo ponosni, saj dokazujejo, da se s trdim delom in vztrajnostjo lahko prileze v sam svetovni vrh.!

Start up vikend na šolskem centru Postojna

Sredi oktobra smo na Šolskem centru Postojna v sodelovanju z izkušenimi mentorji pod vodstvom Nejca Konjeviča in s finančnimi sredstvi Javne agencije SPIRIT Slovenija izvedli Startup weekend, ki se ga je udeležilo kar 37 dijakov Šolskega centra Postojna in osnovnošolcev vseh treh osnovnih šol postojnske občine.

Dogodek se je pričel z motivacijskim predavanjem in predstavljanjem idej udeležencev ter formiranjem podjetniških timov. Po timih so dijaki in osnovnošolci delali pozno v noč, nekateri celo do sobotnega jutra. Sobota se je pričela z zajtrkom in izboljševanjem prototipov rešitev

in preverjanjem ustreznosti rešitev pri potencialnih strankah. Sledilo je predavanje na temo predstavitve poslovne ideje in priprava pitcha poslovnih idej. Podjetniški timi so pred vsemi udeleženci in komisijo predstavili svoje podjetniške ideje in odgovarjali na vprašanja komisije. Po pitchih je komisija podelila več

nagrad. Nagrado za najboljšo idejo je prejel tim treh osnovnošolk, ki je razvijal turistične spominke. Naslednja nagrada je bila nagrada za najboljši prototip, ki ga je prejel tim osnovnošolcev, ki je razvijal zložljivo orodje. Tretja podeljena nagrada

je bila nagrada za najboljši pitch, prejel pa jo je tim osnovnošolcev, ki je predstavljaval aplikacijo za reševanje najstniških težav.

Mentor Start up vikenda na ŠC Postojna, mag. Uroš Turk

Bodi legenda, pomagaj!

Kmalu po podpisu listine o pobratenju občin Postojna in Supetar sta se srečali vodstvi PGD Postojna in DVD Supetar in porodila se je ideja o sodelovanju na področju usposabljanj. V aprilu 2019 smo kandidirali na razpis Erasmus+, kjer smo z zelo visokim številom točk dobili projekt z naslovom Bodi legenda, pomagaj! odobren.

Cilj projekta je bil, da se 20 mladim udeležencev iz obeh društev izoblikuje v aktivne državljane, ki jim nudenje pomoči sočloveku ni tuje. S projektom smo želeli pokazati, da so solidarnost, zaupanje, strpnost, enakopravnost in spoštovanje do drugih zelo pomembne vrline, ki še vedno štejejo v današnjem vsakdanjem življenju. Skozi projekt smo poglobili znanje kako ravnati v primeru naravnih katastrof,

kako komunicirati z udeleženci v slednjih situacijah, kako pravilno uporabiti opremo, ki jo imamo v določenem trenutku dano, kako sodelovati med seboj, kako si pomagati, kajti ključno je vprašanje, kako ravnati v primeru, ko ti pomaga kolega, ki ne zna tvojega jezika in kaj je pri tem pomembno. Prav tako smo se želeli soočiti s stereotipom kako fantje/moški sprejmejo, če mu pomaga kolegica gasilka. Iskali smo številne rešitve in osvajali

različne kompetence. Pri tem pa seveda nismo pozabili na varnost, domačnost in sprostitve z raznoraznimi aktivnostmi skozi katere smo našim supetarskim kolegom predstavili naš kraj. Poleg vsega osvojenega tehničnega znanja, se nam je uspelo tudi družiti, tako na slovenskem, kot dalmatinskem večeru. Vsekakor pa tega projekta ne

bi bilo brez pomoči nekaterih, katerim smo nadvse hvaležni. To so Občina Postojna, ga. Ana Širca in MCP, Muzej Krasa, Turizem Postojna in Zavod Znanje, Park vojaške zgodovine Pivka in Pekarna Jure.

Tanja Dekleva, strokovna sodelavka PGD Postojna – koordinator projekta

Likovni natečaj »Navadni netopir«

V šolskem letu 2019/2020 prirejamo likovni natečaj na temo navadnega netopirja, kot ene izmed ciljnih vrst projekta KRAS.RE.VITA. S tem želimo najmlajše obiskovalce osnovnih šol iz Postojne, Pivke, Cerknice in Logatca približati seznaniti s to živalsko vrsto ter tako pridobiti bodoče zagovornike narave, tudi navadnega netopirja, ki je vse prevečkrat prezrt.

Pravzaprav so netopirji zelo koristni za človeka in naravo. Povsod, kjer najdete te male skrivnostne letalce, je namreč manj komarjev, muh, več in drugih žuželk,

saj se netopirji z njimi hranijo. Tako skrbijo za ohranjanje ravnovesja v naravi in so kot naravni insekticid. Netopirji kot sostanovalci hvaležno prispevajo svojo najemnino v obliki

t. i. gvana (njihovi iztrebki), odličnega naravnega gnojila.

Glede na izkušnje, je otroke najbolj učinkovito učiti o naravi in njenih prebivalcih skozi njihovo lastno ustvarjanje, zato dragi otroci: Naj

vaša domišljija dobi krila!

Več o samem likovnem natečaju najdete na spletni strani Občine Postojna.

Pripravili: N. Doles in Tanja V. Jagunič, koordinatoriki projekta

Izvedbeni roki likovnega natečaja:

- 25. 11. 2019** - pričetek zbiranja likovnih del
- 24. 04. 2020** - zadnji rok za oddajo likovnih del in zaključek razpisa
- maj 2020** - strokovni izbor, objava rezultatov

Oldtimer club Postojna v Pragi

Konec oktobra je Društvo Oldtimer club Postojna organiziralo tridnevni izlet v češko glavno mesto – Prago. Izleta se je udeležilo 61 članov in podpornikov kluba. Obiskali smo muzej avtomobilov škoda v Mlada Boleslav, kjer je tudi sedež Škodine tovarne.

Udeležence izleta je navdušil muzej avtomobilov Škoda. Pritegnile so jih tudi druge kulturne in zgodovinske zanimivosti.

Izjemen muzej tega češkega avtomobilskega velikana nas je navdušil. Nekateri smo končno izvedeli, kaj pomeni Škodin znak – logotip – Indijanec s perjanico in lokom. Začne se z Emilom Škodo – ustanoviteljem, ki je v Ameriki spoznal indijanske domorodce in se z njimi spoprijateljil. Vredno obiska.

Na ogledu gradu Hradčani smo spoznali bogato zapuščino našega arhitekta Jožeta Plečnika, saj je Pragi vtikal in zapustil neizmerno dediščino. Udeleženci izleta smo obiskali na poti domov še svetovno znano Kutno goro, eno od dvanajstih znamenitosti na seznamu Une-

scove svetovne dediščine na Češkem. Predvidevajo, da so v cerkvi skeleti 40.000 do 70.000 ljudi. Kosti so umetniško urejene, tako da krasijo kapelo in so njena oprema. To je ena najbolj obiskanih turističnih znamenitosti na Češkem, saj pritegne več kot 200.000 obiskovalcev

letno. Udeleženci izleta z Društvom Oldtimer club Postojna smo videli v treh dneh izjemno veliko zanimivih stvari in se že veselimo naslednjega izleta.

Besedilo: Helena Premrl; fotografija: arhiv društva.

OBČINA
POSTOJNA

Objava javnega razpisa za prodajo stanovanj

Občina Postojna zbira ponudbe za prodajo naslednjih nepremičnin:

1. **prazno dotrajano štirisobno stanovanje št. 26**, na naslovu Ljubljanska cesta 30, Postojna, s površino dela stavbe št. 19 v izmeri 134,50 m², ID znak: 2490-343-19, izhodiščna cena: 73.100,00 EUR;
2. **prazno dotrajano štirisobno stanovanje št. 28**, na naslovu Ljubljanska cesta 30, Postojna, s površino dela stavbe št. 4 v izmeri 134,70 m², ID znak: 2490-343-4, izhodiščna cena: 73.100,00 EUR;
3. **prazno dotrajano enosobno stanovanje št. 1**, na naslovu Ulica 1. maja 16, Postojna, s površino dela stavbe št. 1 v izmeri 43,5 m², ID znak: 2490-649-1, izhodiščna cena: 35.000,00 EUR.

■ Rok za oddajo ponudb za nepremičnine je **ponedeljek, dne 2.12.2019 do 12. ure**.

■ Pisne ponudbe je potrebno v zaprti ovojnici s pripisom »Ne odpiraj – ponudba za nakup nepremičnine pod točko _____« oddati v sprejemno-informacijski pisarni Občine Postojna (pritličje, pisarna št. 3/2) ali poslati priporočeno na naslov: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna.

■ Upoštevale se bodo le ponudbe, ki bodo do tega roka prispele na naslov prodajalca.

Spoštovani,

vsi, ki trpite za razne simptome in težave tesnobe, depresije in drugih psihosomatskih motenj vas vabimo na skupine za samopomoč. Več informacij dobite na telefonu **031 643 782**.

Predsednik društva Zlatko Jajčanin

 komus
Pogrebne storitve

**V TEŽKIH TRENUTKIH ŽALOVANJA,
OB IZGUBI NAJBЛИŽJEGA,
SMO VAM V POMOČ S PRIJAZNO BESEDO IN
CELOSTNO ORGANIZACIJO ZADNJEGA SLOVESA**

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- ❖ ureditev dokumentacije, prevozi in priprava pokojnika (doma in v tujini)
- ❖ izkop in priprava groba, priprava poslovilne vežice
- ❖ klasični in žarni pogrebi, ter raztros pepela na pokopališču
- ❖ ekshumacija
- ❖ organizacija pogrebne svečanosti
- ❖ žalno cvetje, objava osmrtnic
- ❖ pevci, trobentač, poslovilni govor
- ❖ pogrebna oprema

V primeru naše organizacije pogrebne svečanosti vam nudimo **10% popust** na žalne aranžmaje v cvetličarni Agrokor.

DODATNE INFORMACIJE: KOMUS d.o.o

Jeršice 3, Postojna, Dežurna št.: **041 377 294**

Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

Odlično sodelovanje med Občino Postojna in nevladnimi organizacijami

Na nacionalni konferenci »Poenostavitve občinskih razpisov«, ki sta jo organizirala Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij in Skupnost občin Slovenije je direktorica občinske uprave Marina Rebec predstavila Občino Postojna kot primer dobre prakse sodelovanja med občino in nevladnimi organizacijami.

Na konferenci so bile predstavljene prakse posameznih občin na področju javnih razpisov, namenjena pa je bila predvsem izmenjavi izkušenj med predstavniki občin.

Občina Postojna se je odzvala vabilu organizatorjev na predstavitev dobre prakse sodelovanja med občino in nevladnimi organizacijami. Na konferenci je direktorica predstavila postopek prenove razpisnih navodil in meril, ki je bil izveden v obdobju 2015-2016 in v katerem so v vseh fazah sodelovali predstavniki nevladnih organizacij. S tem se je zagotovilo še večjo mero transparentnosti in vključenosti javnosti, prav tako pa se sedaj že kažejo pozitivni učinki uvedbe sprememb.

Dober tek s kruhom, maslom, medom in jabolki!

Tudi v Vrtcu Postojna so danes sodelovali pri projektu Tradicionalni slovenski zajtrk. Enoti Pudgurček v Studenem se je pri zajtrku pridružil tudi župan Igor Marentič.

Otroke so k zajtrku pripravile njihove vzgojiteljice ter ravnateljica Elizabeta Zgonc in pomočnica ravnateljice Tanja Geržina. Za pravi slovenski zajtrk pa so tako kot vsako leto v večji meri poskrbeli lokalni pridelovalci: Turistična kmetija Mihelčič, Kmetija Jernuclevi in čebelar Miro Cetina.

Projekt Tradicionalni slovenski zajtrk je bil tudi letos eden izmed osrednjih dogodkov dneva slovenske hrane. Vseslovenski projekt se izvaja z namenom, da bi izboljšali zavedanje o lokalni samooskrbi, domači pridelavi in predelavi. Javnosti in otrokom pa projekt predstavlja pomen kmetijstva in čebelarstva ter spodbuja k pravilni in zdravi prehrani.

Postojna kot primer dobre prakse na mednarodnem vrhu otrokom prijaznih Unicefovih mest

V nemškem Kölnu se je oktobra odvijal prvi mednarodni vrh Otrokom prijaznih UNICEF-ovih mest, ki so se ga udeležili župani, lokalni voditelji, otroci in mladi z vsega sveta.

Ob začetku srečanja so udeleženci poudarili potrebo po večji participaciji otrok pri ustvarjanju mest in skupnosti po meri otrok in mladih. V Kölnu je bil tudi župan Igor Marentič in junior ambasadorica UNICEF-a Tinkara Vatovec in Lara Gašič, ki sta predstavili Postojno kot primer dobre prakse mesta, v katerem je glas otrok slišan in upoštevan.

Punci sta kot otroški županja in podžupanja v lanskem šolskem letu sodelovali v otroškem občinskem svetu v Postojni in si prizadevali, da bi bil glas otrok slišan in upoštevan: »Na srečanju sva želeli predstaviti Postojno, kot enega izmed najbolj aktivnih otrokom prijaznih UNICEF-ovih mest. Župan Igor Marentič s svojo ekipo nam mladim in otrokom omogoča, da izrazimo svoje mnenje, smo slišani in upoštevani,« sta povedali dekleti.

Prvega mednarodnega vrha Otrokom prijaznih UNICEF-ovih mest se je udeležilo več kot 550 županov, lokalnih voditeljev, tehničnih strokovnjakov, otrok in mladih iz več kot 60 držav po vsem svetu, da bi razpravljali o inovativnih pristopih pri spodbujanju uresničevanja otrokovih pravic na lokalni ravni.

PUM-O

PROJEKTNO UČENJE MLAJŠIH ODRASLIH

Brezplačen program za mlade, ki hočejo uspešno dokončati šolske obveznosti in mlade, ki iščejo zaposlitev.

- ✓ Ali si želiš dokončati osnovnošolsko obveznost?
- ✓ Potrebuješ pomoč pri zaključnih izpitih, maturi, nedokončanem letniku?
- ✓ Si želiš opraviti popravne izpite ali ponavljaš letnik?
- ✓ Si redno vpisan v šolo, vendar se ne počutiš dobro (»špricaš«, sošolci ti zbujajo slabe občutke, doma nimaš ugodnih razmer, nihče te ne razume)?
- ✓ Iščeš zaposlitev?

Če si vsaj na eno od vprašanj odgovoril z DA, te vabimo k nam, kjer ti bomo mentorji programa podrobneje predstavili projekt in delovanje.

Program financirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov, v sodelovanju z Zavodom RS za zaposlovanje.

INFO: Ljudska univerza Postojna, Ljubljanska cesta 2, Postojna
Telefon: 031 360 977; Elektronski naslov: PUM-O@zavod-znanje.si

Ste starejši od 63 let
in imate naročilnico
(recept)?

Progressivna očala že od 179 EUR
(okvir iz posebne ponudbe in stekla iz zaloge)

že od
179 EUR

**Obiščite nas in se prepircajte o
pestri ponudbi dioptrijskih očal!**

Prešernova 1
POSTOJNA "Kulturni dom"
t: 08 16 17 555
m: 065 550 665

Veseli december v gostilni Škorenjček

Bliža se praznični december in prijetna druženja z družino, prijatelji, sodelavci, poslovnimi partnerji...

**Vabimo vas na praznično kulinariko in dobro kapljico v
gostilno Škorenjček v Prestranku.**

NAROČILA IN REZERVACIJE

- 08 161 71 78**
- skorenjcek@tfs.si**
- Gostilna Škorenjček**

Reška cesta 18, Prestranek

Vodnik dogajanja v občini Postojna

27. november 2019

- 19:00 Koncert klasične glasbe:**
Srebotnjak, Brahms, Schubert
Kulturni dom Postojna
- Nastopata violinist Zdravko Pleše in pianist Denys Masliuk. Vstop prost.
- Kulturni dom Postojna

28. november 2019

- 16:00 Miklavžev sejem**
OŠ Antona Globočnika
- OŠ Antona Globočnika

29. november 2019

- 17:30 Tehnike za regulacijo otrokove jeze**
Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska univerza, Točka moči Postojna
- Delavnico vodi: Nina Vanita Hočevar
- Zelena dvorana, Postojna

30. november 2019

- 19:00 Življenje je vrednota**
Kulturni dom Postojna, Občina Postojna, Katja dance company
- Dobrodelna gledališka plesna predstava katere namen je pomagati mladim, ki so preživeli raka in so organizirani v Ustanovi Mali vitez.
- Vstopnice na vseh prodajnih mestih
Eventim in na blagajni Kulturnega doma.
- Kulturni dom Postojna

- 19:00 S pesmijo skozi čas**
Športno kulturno društvo Orehek
- Letni koncert ženske vokalne skupine Vanda Križaj
- Kulturni dom v Orehku

1. december 2019

- 16:00 Dobrodelni koncert s prijatelji hiše nasprot' sonca**
Dom upokojencev Postojna
- Športna dvorana OŠ Antona Globočnika

- 19:00 Slovenec, ki je preletel stoletje**
Studio Proteus, Društvo Kolot
- Premiera dokumentarnega filma o Juriju Kraigherju Žoretu. Vstop prost
- Kulturni dom Postojna

3. december 2019

- 10:00 Pravice iz socialnih transferjev**
Zavod znanje Postojna, OE Ljudska univerza, Točka moči Postojna
- Predavateljica: Nina Bavdek
- Zelena dvorana Postojna

- 17:00 Delavnica Dobra misel**
Društvo Feniks
- Delavnica je namenjena vsem, ki si želijo spremembe.
- Ljudska univerza Postojna

4. december 2019

- 19:00 Županov novoletni sprejem**
Občina Postojna
- Predstava Slovenec in pol.
- Brezplačne vstopnice so na voljo v TIC Galeriji do 4.12. oz. do zasedbe mest.
- Kulturni dom Postojna

4. in 5. december 2019

- 12:30 Dan odprtih vrat Gimnazije Ilirska Bistrica**
ŠC Postojna, Gimnazija Ilirska Bistrica
- Ilirska Bistrica – prostori Gimnazije Ilirska Bistrica

5. december 2019

- 16:30 Prižig prazničnih luči s prihodom Miklavža**
Občina Postojna
- Nastop zasedbe Furmani, pevskega zbora Črički in Postojnske godbe 1808, Miklavžev sejem
- Titov trg Postojna

- 16:30 Delo s preglednicami (ECDL)**
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza Postojna
- 30-urna brezplačna priprava na izpit za modul Preglednice osnovnega programa ECDL. Prijave v tajništvu Ljudske univerze Postojna.
- Ljudska univerza Postojna

- 17:45 Odprtje drsališča z drsalno revijo**
Studio Proteus, Občina Postojna, partnerji
- Drsališče bo odprto od ponedeljka do petka od 16.00-21.00, med vikendom in prazniki od 10.00-21.00. Vstopnina znaša 3,5€ z lastnimi drsalkami in 4€ z izposojenimi.
- Titov trg Postojna

- 19:30 Ditka in Feri Lainšček – Ne bodi kar nisi**
Kulturni dom Postojna
- Glasbeno-literarni dogodek
- Kulturni dom Postojna

6. december 2019

- 9:30 Alan Perry: Osnove našega obstoja, del 1/2**
Zavod znanje Postojna, OE Ljudska univerza, Točka moči Postojna
- Obvezna je potrditev udeležbe na: alanperry1001@gmail.com (navedite vaše ime in priimek).
- Zelena dvorana Postojna

7. december 2019

- 19:00 Večer Nikole Tesle**
Srbsko prosvetno društvo Nikola Tesla Postojna
- Nastopa SPD Nikola Tesla Postojna z gosti. Vstopnine ni.
- Kulturni dom Postojna

- 19:00 Letni koncert Mešanega pevskega zbora Postojna**
Mešani pevski zbor Postojna
- Krstna izvedba skladbe »Naj me beseda« (Bojan Glavina, Andreja Blažič Klemenc)
- Glasbena šola Postojna, dvorana Alojza Srebotnjaka

8. december 2019

- Cel dan Moj kino**
Kulturni dom Postojna
- Vstopnice: mojkino.si
- Kulturni dom Postojna

10. december 2019

- 18:00 Brati gore - Hommage Tomažu Humarju**
Knjižnica Bena Zupančiča Postojna
- Spominski večer v okviru mednarodne alpske konvencije skozi literarne zapise, film in besedo z alpinistom Vikijem Grošljem in Natašo Pergar.
- Čitalnica knjižnice

- 19:30 Predstava, ki gre narobe**
Kulturni dom Postojna
- Komedija zmešnjav. Za abonma in izven. Vstopnice so na voljo na blagajni Kulturnega doma uro pred predstavo.
- Kulturni dom Postojna

11. december 2019

- 18:00 Čas za obdarovanje in odprtje prenovljene športne dvorane**
OŠ Prestranek
- Praznični sejem ter druženje ob čaju za otroke, starše in krajanje
- Prestranek

12. december 2019

- 16:30 Božično novoletna dekoracija malo drugače**
Zavod Znanje, OE Ljudska univerza Postojna
- Vodi cvetličarka Melita Jurca. Cena: 10 €. Obvezne so predhodne prijave v tajništvu Ljudske univerze.
- Ljudska univerza Postojna

- 16:45 Praznik luči in pozdrav zimi**
Občina Postojna
- Park pri SGLŠ, Tržaška cesta in Titov trg Postojna

- 17:00 Delavnica Zdravje v vsak dom**
Društvo Feniks
- Ljudska univerza Postojna

13. december 2019

- 9:30 Alan Perry: Osnove našega obstoja, del 2/2**
Zavod znanje Postojna, OE Ljudska univerza, Točka moči Postojna
- Obvezna je potrditev udeležbe na: alanperry1001@gmail.com (navedite vaše ime in priimek).
- Zelena dvorana Postojna

- Razstava unikatne keramike Ogenj**
Društvo HNUM in jezikovna šola ATHENA
- Razstava bo na ogled do 31.1.2020
- Mala galerija Zavarovalnice Triglav

16. december 2019

- 19:30 Smešno za crknit**
Kulturni dom Postojna
- Čisto nora komedija o izboru za resničnostni šov
- Kulturni dom Postojna

17. december 2019

17:00 Dedek mraz

Občina Postojna

- Obisk dedka Mraza s predstavo Škratka Sladka in praznične igrarije
- 🏠 Kulturni dom Postojna

18. december 2019

17:00 Turnir v curlingu

Studio Proteus, Curling zveza Slovenije

- Prijave na: info@studioproteus.si do vključno 15. decembra.
- 🏠 Titov trg Postojna

19. december 2019

17:30 O lisički zviti tički

Kulturni dom Postojna

- Lutkovna predstava za otroke. Za abonma in izven. Vstopnice so na voljo na blagajni Kulturnega doma uro pred predstavo.
- 🏠 Kulturni dom Postojna

20. december 2019

9:30 Alan Perry: Nočne sanje

Zavod znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Obvezna je potrditev udeležbe na: alanperry1001@gmail.com (navedite vaše ime in priimek).
- 🏠 Zelena dvorana Postojna

21. december 2019

18:00 Luč miru iz Betlehema

Skavti - steg Postojna 1

- Delitev Luči miru iz Betlehema, je namenjena vsem, ki si želijo ponesti plamen v svoje domove.
- 🏠 Cerkev Sv. Štefana, Postojna

19:30 Etno jazz

Kulturni dom Postojna

- 🏠 Kulturni dom Postojna

24. december 2019

8:00 Proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti

OŠ Prestranek

- Obeležitev državnega praznika na šoli
- 🏠 Prestranek

25.12.2019 do vključno 30.12.2019

13:30 Jaslice v Postojnski jami

Postojnska jama, d.d.

- www.postojnska-jama.eu
- 🏠 Postojna, Postojnska jama

26. december 2019

14:00 Žegnanje konj in proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti

TD Pudgura

- 🏠 Kozolec Toplar Belsko

19:30 Božično – novoletni koncert Postojnske godbe – 1808,

Postojnska godba - 1808

- Glasbeni gost Jure Počkaj. Vstopnina 7€ v predprodaji (TIC Galerija), 10€ na dan koncerta.
- 🏠 Športna dvorana OŠ Antona Globočnika Postojna

27. december 2019

9:30 Alan Perry: Naša naravnost, del 1/3

Zavod znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Obvezna je potrditev udeležbe na: alanperry1001@gmail.com (navedite vaše ime in priimek).
- 🏠 Zelena dvorana Postojna

19:00 Koledovanje 2019

Pevsko društvo Mavrica

- Koncert kolednih in božičnih pesmi Vokalne skupine. Vstop prost!
- 🏠 Glasbena šola Postojna, Dvorana Alojza Srebotnjaka

31. december 2019

10:00 Dopoldansko silvestrovanje

Zavod znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- 🏠 Zelena dvorana Postojna

22:00 Silvestrovanje na prostem

Občina Postojna

- Silvestrovanje s skupino Lisjaki in županovo zdravico ob polnoči.
- 🏠 Titov trg Postojna

Vsak torek

08:00 Jutranja telovadba in meditacija

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Delavnico vodi: Anka Prelc
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

Vsak torek

10:00 Ročna dela Vezenje s križci

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Delavnico vodi: Helena Koren
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

Vsak četrtek

16:00 Ročna dela Pletenje in kvačkanje

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Delavnico vodi: Tatjana Šeremet
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

Vsak drugi torek

17:00 Knjižni klub

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Delavnico vodi: Nika Rebec
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

Vsak prvi petek v mesecu

17:00 Meritve sestave telesa

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Meritve izvaja: lic. prehranska svetovalka Ines Gajster
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

Vsak četrtek

16:00 Kick boxing

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Trening vodi: Roman Nagode
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

Vsak tretji petek

15:00 Access bars izmenjave

Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska Univerza, Točka moči Postojna

- Izmenjave vodi: Anka Prelc
- 🏠 Zelena dvorana, Postojna

VEČ O ZANIMIVEM DOGAJANJU NA
SPLETNI STRANI OBČINE POSTOJNA,
VISIT POSTOJNA, LETAKIH IN PLAKATIH.

Toku, toku, tokulelele: Cerknški karneval – fenomen in tradicija»

Pred-karnevalsko vzdušje bomo v Notranjskem muzeju Postojna, skupaj s Pustnim društvom Cerknica in Društvom notranjskih kulturnikov Krpan poustvarili z razstavo »Toku, toku, tokulelele: Cerknški karneval – fenomen in tradicija«, ki jo bomo odprli na ta Veseli dan kulture, 3. decembra, točno okoli 12:32.

Z besedo, sliko in maketo, ustvarjeno posebej za to priložnost, bo predstavljena bogata tradicionalna in novodobna pustna dediščina na Cerknškem, zaobjeta na 43 pustnih karnevalskih prireditvah, v organizaciji Pustnega društva in vseh sodelujočih Cerknčanov. Tudi zato je »Pust v Cerknici« posebna in več kot tri desetletja vodilna karnevalska prireditev v Sloveniji ter največji praznik vseh cerknških pustarjev.

Pust je praznik veselih ljudi, pridružite se nam!

Dom upokojencev Postojna
prireja

DOBRODELNI KONCERT

s prijatelji hiše nasprot' sonca

1. december 2019 ob 16h
športna dvorana OŠ Antona Globočnika
Postojna

z nami bodo:

Malibu
Jure Počkaj
Amaterji
Biseri
Slavko Ivančič
Primož Forte – Gušto
in
najbolj znan slovenski stand-up komik
program bo povezoval
Andrej Bratož
Akordi
Vili Resnik
Nalet
Tik - Tak
Klapa Škvadra

Prodaja vstopnic: KOCKA – SCRIPTA POSTOJNA, SPONKCA PIVKA, TURISTIČNA AGENCIJA OAZA ILIRSKA BISTRICA, TUR SERVIS CERKNICA, NA BLAGAJNI DOMA UPOKOJENCEV POSTOJNA in URO PRED KONCERTOM

GLASBENA ŠOLA
WM
VILI MARINŠEK

VABI NA
MIKLAVŽEV KONCERT
KD OREHEK
7.12.2019 OB 19h

VSTOP PROST

OBČINA POSTOJNA

v sodelovanju s ŠKD Orehek

Srbsko prosvetno društvo
Nikola Tesla Postojna
vabi na kulturno prireditev
VEČER NIKOLE TESLE 2019

Nastopajo:

- SPD Nikola Tesla Postojna
- Pivo in čevapi Postojna
- SSKUD Vidovdan Vičenca Italija
- SKPD Sveti Sava Kranj
- Združenje goslarjev Slovenije
- SKUD Vidovdan Ljubljana

SOBOTA, 7.12.2019, ob 19. uri
Kulturni dom Postojna
VSTOP PROST
Pokrovitelj: Občina Postojna

										AVTOR: MATEJ MISLEJ	GRAFIČNA TEHNIKA, LITO-GRAFIJA	CIRKUŠKI TELOVADEEC	PRIPADNIK ARABCEV V ŠPANIJI	SL. RTV NAPOVE-DOVALKA BAŠ	SAMO, ZGOLJ	PRED-STAVNIK IMPRESIO-NIZMA	STRUPENA SPOJINA OGLJIK A IN DUŠIKA	GLAVNO MESTO GANE	
										ZDRAVILNA DOMAČA RASTLINA ZA ČAJE									
										ČLAN AKADEMIJE									
										POSUŠENA TRAVA, SENO					DVOJICA				
										BIBLIJSKI OČAK				GOZDNA ŽIVAL	VOJAŠKI ČIN				
										VOZ S PLOHOM			MATEMAT. RAČUNSKA KOLIČINA						
																	PIVSKI VZKLIK	OBLIKA SOCVETA	
OZEK PAS KOPNEGA MED DVEMA MORJEMA ALI MORJA MED DVEMA KOPNIMA										OBLAZIN-JENO LEŽIŠČE	OTOK V KVARNERJU	VASJA OCVIRK	IZVOZNIK	AMERIŠKA IGRALCA HANKS IN CRUISE	GRŠKA ČRKA				
KONEC CVETENJA							RAČUNSTVO					DELO, OPRAVILO							
							UTRINEK					KRAVJE OGLAŠANJE							
NAVIGA-CIJSKA NAPAVA NA LADJAH											HITROST								
											VELIKA KOLIČINA, IZOBIJJE								
SLOVENSKI SLIKAR IN GRAFIK ŠUBIC					PRAVEC				MOČNO MAMILO							FLUORES-CENČNA ŽARNICA	ZAVARO-VALNIŠKI MATEMATIK		
					VZDEVEK AM. PREDSE-DNIKA EISEN-HOWERJA				JAPONSKA ZNAMKA ELEKTRONIKE										
NASUT IN UTRJEN PAS ZEMLJIŠČA						KIT. UTEŽNA MERA				OBCESTNI ROB									
						TELOVADNA VAJA													
ANTON NANUT				DEL LJUBLJANE						AZIJSKI VELETOK				UDAREC S SEKIRO					
				IGLIČAST GRM						PRIPOVEDNI PESNIK				TREBUŠNA MAST					
	SLOVENSKI PIANIST IN GLASBENI PEDAGOG (ACI)											100 KG, CENT							
	ZNOJ	PESEM HVALNICA										KANON							
POVRTNINA, ZEL ZA JUHE					ČLAN KON-SERVATIVNE STRANKE V VB				MOTIV ŽALUJOČE MARJE						NEDA UKRADEN				
					SPLIT				NARAVNI LOGARITEM						JADRANSKI OTOK				
HOMERJEV JUNAK							APEL, POZIV					BONTON, LEPO VEDENJE							
INDIJSKI VERSKI SPISI							NEGATIVNA ŠOLSKA OCENA					UNIČUJOČ OGENJ							

Iz foto albuma Anice Matičič iz Matenje vasi

Gospa Anica mi je to, da je njen oče rad fotografiral, povedala že pred leti, ko sva se srečali na eni od razstav v štivanskem župnišču. Vse od tistikrat mi je »ležala na duši« obljuba, da jo obiščem. Ko sem jo ob načrtovanju novembrske številke Prepiha poklicala in se »povabila« k njej na obisk, me je z veseljem sprejela. V dnevni sobi sta me že čakala albuma – v enem so bile skrbno zložene stare črno-bele fotografije, v drugem pa različni dokumenti in zapisi, povezani z njeno družino. Kako dragoceni so za gospo Anico ti drobci družinske preteklosti, je nakazovala že njihova urejenost.

Jakob Milharčič junija 1930 pred Kutinovo trgovino v Postojni (zadaj današnje sodišče).

Ob listanju albuma (ta je sicer novejšega datuma, je pa lastnica skrbno shranila delček stranice starega očetovega albuma, na katerem je bilo z njegovo pisavo preprosto napisano »ALBUM«) sva si najprej ogledali fotografije »po očetovi strani«, v drugem delu albuma pa so bile razvrščene mamine. Čeprav ravno tako zanimive, sva jih po krivici malce zapostavili – tokrat sva se namreč pogovarjali predvsem o očetu. Spomini nanj so še toliko bolj dragoceni, saj je umrl zelo mlad. Rad je risal, igral violino, pozneje tudi v *Jazz Bandu*, predvsem pa je rad fotografiral. Anica se še spominja njegovega »fotoaparata na stojalu in steklenih plošč«, na katere je »ujel« družinske spomine. Ni treba posebej poudarjati, da je bil to čas, ko so bili aparati razmeroma dragi, razvijanje fotografij pa dokajšen strošek in zato tudi produkcija fotografij ne tako številčna kot dandanes.

Markonovi – Anton in Ivana Milharčič, Aničini stari straši in večina njunih otrok – so najprej živeli sredi vasi, nedaleč od vaške lipe. Leta 1910 (ko sta se rodila Aničin oče Jakob in njegova dvojčica Amalija) pa je stari oče blizu Žnidaršičevega vrta zgradil novo hišo. Danes ne živi v njej nihče več,

je pa hiša polna spominov. Gospa Anica z nasmehom pove, da se še danes sprašuje, kako je lahko živelo na tako malo prostora kar trinajst ljudi. Poleg njenega očeta in dvojčice so imeli njeni stari starši še šest otrok in posvojenca, z njimi pa sta živeli tudi neporočeni teti.

Sestre njenega očeta so po poroki odšle iz Matenje vasi in živele v različnih krajih po Sloveniji; najstarejši brat – učitelj Janez je padel v I. svetovni vojni, zidar Tone je bil mežnar v Štivanu, France je živel v Postojni in Jakob je ostal v domači hiši. Po osnovni šoli v bližnjem Štivanu je obiskoval meščansko šolo v Postojni, o čemer pričata dve ohranjeni orumeneli »izpričevali«. Nato je bil najprej kot vajenec in zatem kot prodajalec zaposlen v trgovini Milana Kutina v Postojni, kar lahko preberemo v »Potrdilu o opravljenem delu«. Milan Kutin je v njem zapisal, da je bil *Giacomo* (Jakobovo ime je bilo takrat že poitalijančeno) v njegovi prodajalni jestvin, kolonialnega blaga, železnine, porcelana in steklovine od maja 1926 do maja 1929 najprej vajenec, nato pa slabi dve leti (do aprila 1931) prodajalec. Zapisal je tudi, da ga priporoča vsakemu, ki bi potreboval njegove usluge, saj je Jakob delo »opravljal vestno, pošteno in marljivo. Je priden, poslušen in sposoben opravljati vsako delo.« Zaradi vpoklica na sluzenje

S prijatelji vojaki v Civitavecchii (Jakob čepi desno) spomladi 1943.

Leta 1941 je Jakob fotografiral svojega očeta Antona ob vaški lokvi (zadaj desno nekdanja Žnidaršičeva hiša).

vojaškega roka v italijansko vojsko je konec marca 1931 prenehal delati v Postojni. V naslednjih letih je bil med krajšimi prekinitvami (preživel jih je doma) še petkrat vpoklican k vojakom. Leta 1941 se je poročil z dekletom iz vasi – Marijo Petrovo, in imel z njo dve hčerki.

Še posebej drag družinski spomin je dnevnik. Jakob ga je pisal med februarjem in oktobrom 1943, potem je pisanje prekinil; njegov zadnji zapis je datiran z 9. februarjem 1945. Na šestnajstih straneh je z drobno pisavo zapisoval svojo pot iz Matenje vasi, preko Gorice, Potence, Neaplja, Civitavecchie, do Olbie in Cagliarija na Sardiniji. Takole začinja svojo pripoved: »Leta 1943 vpoklican pod orožje 8. februarja šestič. Tistega dne ob 4. uri zjutraj zaslišiva trkanje na vežna vrata. Vstanem, vžgem luč in opazim, da se nahaja pred vrati četa orožnikov. Takoj sem vedel, po kaj so prišli ... Žena mi je medtem pripravila kovček, mati uboga pa mi je s solzami v očeh napravila zajtrk.« V nadaljevanju piše o težavah na poti, o sotrpinih – predvsem tistih iz naših krajev, o hrani in pomanjkanju pitne vode, vročini in boleznih, domotožju, o bombardiranjih zaveznikov, mrtvih in veliki škodi, pa tudi o lepih stvareh. Ko se jim je v Potenci pridružila nova skupina vojakov iz naših krajev, je tudi on težko pričakoval novic od doma. »Želel sem si vesele novice, ki sem jo čakal,« je zapisal. Zatem je nadaljeval: »Po par dnevih prideta zopet dva sovaščana ... Vsak je vedel kaj povedati in za mene v veselje, da sem postal oče zdrave hčerke Anice.« Na Sardiniji je tudi sam zbolel, bil dober mesec v bolnici, nato pa so ga poslali v okrevališče Badde Salighes. S Sardinije ga je pot vodila k zaveznikom na Korziko, nato pa preko Barija in Bara v domovino; tam se je pridružil 5. prekomorski brigadi. Po koncu vojne je bil le kratek čas zaposlen v Lesnem industrijskem podjetju na Prestranku, leta 1950 pa je zaradi posledic bolezni, ki jo je staknil med vojno, komaj štiridesetleten umrl.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografije: Anica Matičič.